Programmabegroting 2027

Veiligheidsregio Fryslân

VEILIGHEIDSREGIO
FRYSLÂN

Voorwoord

Voor u ligt de programmabegroting 2027 van Veiligheidsregio Fryslân. In deze begroting beschrijven wij de prioriteiten en financiële kaders voor het komende jaar en geven wij richting aan de uitvoering van onze taken op het terrein van publieke gezondheid, crisisbeheersing en brandweerzorg.

Veranderende omgeving
De omgeving waarin wij opereren verandert voortdurend. De vorming van een nieuw kabinet kan nieuwe beleidsaccenten met zich meebrengen. Tegelijkertijd blijft de financiële druk op gemeenten en veiligheidsregio's hoog. Personeelstekorten, stijgende kosten, complexere regelgeving en hogere verwachtingen van inwoners vergroten de druk op de publieke uitvoering. Ontwikkelingen als digitalisering, klimaatverandering en vergrijzing hebben directe invloed op onze taken. In deze context zijn bestuurlijke rust, financiële beheersing en een betrouwbare uitvoering essentieel.

Koers per domein
Binnen de publieke gezondheid zetten wij de ingezette koers voort. De regionale preventie-infrastructuur wordt verder versterkt in samenhang met landelijke akkoorden.
Mentale gezondheid, jeugdgezondheidszorg, infectieziektebestrijding en een gezonde leefomgeving blijven centrale pijlers. De keuze om onze preventieve taken te handhaven en structureel te borgen onderstreept het vertrouwen in de maatschappelijke waarde van de GGD.

Binnen Brandweer Fryslân werken wij verder aan toekomstbestendige huisvesting, vakbekwaamheid en duurzame paraatheid. Nieuwe risico's, zoals de energietransitie en klimaatontwikkelingen, vragen om voortdurende aanpassing van onze operationele inzet.

Bij Crisisbeheersing ligt de focus op de regionale vertaling van de Landelijke Agenda Crisisbeheersing en op het versterken van een weerbare en veerkrachtige samenleving. Dat vraagt om een organisatie die 24/7 inzetbaar is en beschikt over een sterke informatiepositie.

Tot slot
Hoewel elk domein zijn eigen dynamiek kent, werken wij vanuit één gezamenlijke ambitie: een veilig en gezond Fryslân, waarin brandweerzorg, crisisbeheersing en publieke gezondheid elkaar versterken. Ons uitgangspunt blijft dat wij onze dienstverlening zorgvuldig en doelmatig uitvoeren, met een blijvende balans tussen kwaliteit en kosten en met oog voor de veranderende behoeften van inwoners.

Hartelijke groet,

Het Dagelijks Bestuur

De begroting 2027 is op 2 juli 2026 vastgesteld door het algemeen bestuur.

Voorzitter	**Secretaris**
De heer Mr S. van Haersma Buma	De heer L.J. Gebben

VEILIGHEIDSREGIO FRYSLÂN

Inhoudsopgave

Voorwoord 2

1. Algemeen 5

1.1. Meerjarig financieel kader 5

2. Programmaplan Gezondheid 6

2.1. Doel van het programma 6
2.2. Algemeen 8
2.2.1 Lyts & jong: Een gezonde kansrijke start voor ieder kind 8
2.2.2 Elkenien 9
2.2.3 Organisatie 12
2.3. Baten en lasten in 2027 13

3. Programmaplan Crisisbeheersing 16

3.1. Doel van het programma 16
3.2. Speerpunten Veiligheid 16
3.3. Resultaten in 2027 17
3.4. Baten en lasten in 2027 19

4. Programmaplan Brandweer 22

4.1. Doel van het programma 22
4.2. Speerpunten 22
4.3. Resultaten Brandweer Fryslân in 2027 22
4.4. Baten en lasten Brandweer in 2027 24

5. Financiën en kengetallen 27

6. Algemene dekkingsmiddelen 28

7. Paragrafen 29

7.1. Financiering 29
7.2. Weerstandsvermogen en risicobeheersing 31
7.3. Bedrijfsvoering 35
7.3.1 Inleiding 35
7.3.2 Goed werkgeverschap 35
7.3.3 Integriteitsbeleid en gedragscode 35
7.3.4 Privacy & security 35
7.3.5 Organisatiethema's 36
7.4. Onderhoud kapitaalgoederen 40
7.5. Verbonden partijen 40
7.6. Wet open overheid 41

8. Financiële begroting 43

8.1. Overzicht van baten en lasten 43
8.2. Financiële positie 47

Bijlage 1. Bijdrage per gemeente 2027-2030 51
Bijlage 2. Investeringskredieten 2027 56

1. Algemeen

1.1. Meerjarig financieel kader

Het algemeen bestuur stelde op 12 maart 2026 het meerjarig financieel kader vast. In deze kaderbrief zijn de reguliere indexatie, de beleidsmatige ontwikkelingen en de overige autonome ontwikkelingen verwerkt. Dit kader vormt het uitgangspunt voor de begroting 2027 en de meerjarenraming 2028–2030.

Autonome ontwikkelingen

In de begroting zijn de budgetten voor materiële kosten en loonkosten conform de financiële verordening geïndexeerd.

- ***Indexering materiële kosten***
  Voor de materiële kosten wordt aangesloten bij de consumentenprijsindex (CPI), zoals opgenomen in de septembercirculaire van het gemeentefonds, twee jaar voorafgaand aan het betreffende begrotingsjaar. De in de septembercirculaire 2025 gepresenteerde CPI bedraagt voor 2027 2,5%. Voor de jaren 2028 tot en met 2030 wordt uitgegaan van een jaarlijkse index van 2,1%. Deze percentages sluiten aan bij de uitgangspunten uit de kaderbrief 2027–2030.

- ***Indexering loonkosten***
  Op 20 januari 2026 is een voorlopig onderhandelingsresultaat bereikt voor de cao Veiligheidsregio's, met een looptijd van 1 augustus 2025 tot 1 augustus 2027. In dit akkoord zijn loonstijgingen overeengekomen van 4,1% per 1 augustus 2025, 3,1% per 1 augustus 2026 en 0,1% per 1 januari 2027. Deze afspraken zijn verwerkt in de begroting.

  Het cao-akkoord loopt tot 1 augustus 2027.Voor de periode daarna zijn nog geen nieuwe afspraken gemaakt. Voor de verdere raming van de loonkostenontwikkeling wordt daarom – conform bestuurlijke afspraak – aangesloten bij de loonvoet sector overheid uit de septembercirculaire van het gemeentefonds. Voor 2027 wordt uitgegaan van een stijging van 3,5%. Voor de jaren daarna bedragen de gehanteerde indexaties 4,3% in 2028, 5,1% in 2029 en 3,8% in 2030. Deze percentages zijn verwerkt in de meerjarenraming en vormen het uitgangspunt voor de structurele ontwikkeling van de personeelslasten.

- ***Ontwikkelingen Brede Doeluitkering Rampenbestrijding (BDuR)***
  Op 15 oktober 2025 hebben de minister van Justitie en Veiligheid, het Veiligheidsberaad en de Vereniging van Nederlandse Gemeenten bestuurlijke afspraken gemaakt over de versterking van de maatschappelijke en regionale weerbaarheid.
  Onderdeel hiervan is een structurele versterking van de veiligheidsregio's voor crisisbeheersing en lokale en regionale weerbaarheid. In dit kader wordt de BDuR in 2026 landelijk verhoogd met € 8 miljoen. Vanaf 2027 betreft dit een structurele ophoging van € 25 miljoen per jaar. Voor Veiligheidsregio Fryslân betekent dit een aanvullende bijdrage van circa € 350.000 in 2026 en structureel circa € 1,1 miljoen vanaf 2027.

  Deze middelen zijn expliciet bestemd voor de versterking en intensivering van regionale weerbaarheid in het kader van crisisbeheersing en dienen ook als zodanig te worden ingezet. De middelen hebben een structureel karakter en zijn inhoudelijk geoormerkt voor deze versterkingsopgave. Zij bieden geen generieke ruimte binnen de exploitatie, maar zijn gericht op het duurzaam versterken van de crisisbeheersingsfunctie en de regionale weerbaarheid.

  De financiële vertaling van deze ophoging is verwerkt in de begroting 2027 en de meerjarenraming.

2. Programmaplan Gezondheid

2.1. Doel van het programma

Een gezonde basis 'foar elkenien'. Dat is het doel van ons programma. Vanuit de verschillende levensfasen is het daarom onze missie om ons in te zetten voor:

- *Elkenien:* een gezond leven in een gezonde en veilige omgeving;
- *Lyts:* een gezonde kansrijke start voor ieder kind;
- *Jong:* gezond opgroeien in een kansrijke omgeving;
- *Grut:* gezondheidspotentieel versterken;
- *Wiis:* gezond en vitaal ouder worden.

Agenda Publieke Gezondheid

De Agenda Publieke Gezondheid 2023-2026 benoemt voor deze thema's de vraagstukken voor de publieke gezondheid in Fryslân. Het is het fundament voor de samenwerking tussen de Friese gemeenten onderling en de samenwerking met de GGD.

Leeswijzer

Het programmaplan is opgebouwd uit de levensfasen die GGD Fryslân hanteert: Elkenien, Lyts, Jong, Grut en Wiis. Onder iedere levensfase volgen we de opbouw van de vier pijlers die we ook in de financiële begroting hanteren:

- Monitoring, signalering en advies
- Uitvoerende taken gezondheidsbescherming
- Bewaken van publieke gezondheid bij rampen en crisis
- Toezicht houden

Hiermee doen we recht aan de Meerjarenkoers 2023-2026 en aan de traditionele opbouw van de begroting in pijlers, zoals gehanteerd door het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) en bij de benchmarks van de GGD'en in Nederland (zie figuur 'De taken van GGD Fryslân').

De taken van GGD Fryslân
Iedereen verdient een gezond en veilig leven; wij dragen daaraan bij!
Friese inwoners, overheden en organisaties vertrouwen er op dat er voldoende informatie van goede kwaliteit is, om op basis daarvan gericht beleid en keuzes te maken. GGD Fryslân levert deze informatie en dit inzicht.
Jeugdgezondheidszorg
Epidemiologie
Beleidsadvisering
Medische Milieukunde
Academische werkplaats
Gezondheidsbevordering
Monitoring, signalering en advies
Friese inwoners vertrouwen erop dat zij beschermd en gestimuleerd worden om gezond te blijven en gezonder te worden. GGD Fryslân helpt daarbij.
Infectieziektebestrijding
TBC
Soa / Sense
Jeugdgezondheidszorg
Reizigersvaccinaties
Publieke gezondheidszorg Asielzoekers
Uitvoerende taken gezondheidsbescherming
GGD Fryslân
Toezicht houden
Inspecties kinderopvang
Inspecties WMO
Technische hygiënezorg
Friese inwoners vertrouwen de kwaliteit van hun organisaties. Waar geen andere relevante inspectie actief is en er mogelijk gevaar voor de volksgezondheid is, houdt GGD Fryslân toezicht op de hygiënische en pedagogische kwaliteit.
Bewaken van de publieke gezondheid bij rampen en crises
Maatschappelijke crisisondersteuning
Forensische geneeskunde
Jeugdgezondheidszorg
Friese inwoners vertrouwen erop dat zij, in het geval van een crisis, ondersteund worden in het beperken van schade of herstellen van hun levenskwaliteit. GGD Fryslân helpt hen en andere organisaties/overheden daarbij.

2.2. Algemeen

GGD Fryslân opereert in een dynamische context waarin diverse landelijke, regionale en gemeentelijke ontwikkelingen van invloed zijn op beleid en uitvoering. Het gaat om ontwikkelingen met mogelijke impact, waarvan de gevolgen en keuzes nog niet volledig duidelijk zijn en die afhankelijk zijn van besluitvorming op andere bestuurlijke niveaus.

Landelijke en regionale preventieontwikkelingen versterken elkaar en vragen om een samenhangende benadering. Het principe Health in/for all policies vormt hierbij ons bestuurlijke en beleidsmatige kader. De samenhangende preventiestrategie van het ministerie van VWS geeft landelijke richting, terwijl de regionale preventie-infrastructuur (RPI) de organisatorische basis vormt voor onze regionale samenwerking en uitvoering. Met het Aanvullend Zorg- en Welzijnsakkoord (AZWA) krijgt de regionale preventie-infrastructuur een extra impuls.

Daarnaast werken we aan het versterken van weerbaarheid en veerkracht in de samenleving. Hierbij hebben we aandacht voor vroegsignalering, paraatheid bij gezondheidscrises, sociale veiligheid en gezondheidsvaardigheden.
In het licht van maatschappelijke opgaven, veranderende samenwerking en arbeidsmarktkrapte werken we aan de doorontwikkeling en toekomstbestendigheid van onze taken.
Dit vraagt om continue herijking van het aanbod en aandacht voor taakinvulling.
Binnen de jeugdgezondheidszorg (JGZ) ligt de focus op rolvastheid, effectiviteit, veiligheid en samenwerking in het lokale netwerk.
Verder verstevigen we de samenwerking binnen 3Noord om processen gezamenlijk te organiseren, efficiëntie te vergroten en expertise te borgen.

2.2.1 Lyts & jong: Een gezonde kansrijke start voor ieder kind

Monitoring, signalering en advies

Aanpak schoolziekteverzuimbegeleiding
De afgelopen jaren is het schoolziekteverzuim toegenomen. Dit zorgt voor een hoge werkbelasting binnen onze dienstverlening. Voor goede begeleiding bij schoolziekteverzuim is de bewezen effectieve interventie Meer Aandacht voor Ziekgemelde Leerlingen (MAZL) ontwikkeld. MAZL richt zich op het verhogen van schoolaanwezigheid via een integrale aanpak. Daarbij is samenwerking tussen leerlingen, ouders, JGZ, onderwijs, gemeenten en ketenpartners essentieel.

Een brede dekking van MAZL in Fryslân is ons langetermijnbeeld. Dit is in lijn met het wetsvoorstel Wet terugdringen schoolverzuim dat in voorbereiding is. Op dit moment neemt één gemeente (Súdwest-Fryslân) MAZL af binnen het aanvullend pakket. Voor de uitvoering van MAZL is extra inzet van JGZ-professionals nodig en voldoende beschikbaarheid van jeugdartsen. We kunnen MAZL niet alleen uitvoeren, commitment van scholen is cruciaal.

Naast de invoering van MAZL werken we binnen de jeugdgezondheidszorg aan een uniforme werkwijze voor de begeleiding bij schoolziekteverzuim in de overige gemeenten. Ook hierbij blijft de gezamenlijke inzet en het commitment van ketenpartners bepalend voor succes.

Centrale zorgverlener
In 2026 leggen we een notitie aan de bestuurscommissie Gezondheid voor. Doel hiervan is de gemeentelijke financiering, vanuit het AZWA, voor de centrale zorgverlener (CZV) tot 2030 te borgen. Eind 2025 contracteerde de zorgverzekeraar GGD Fryslân als zorgverlener voor de CZV. Hierdoor kunnen we in 2026 voor een deel van de CZV-trajecten zorgvergoeding aanvragen (voor kinderen met matig of verhoogd gewichtsgerelateerde gezondheidsrisico's). Dit zorgt ervoor dat het deel waarvoor in 2025 geen dekking was, nu wel kan worden gefinancierd. De zorgvergoeding draagt bij aan verdere borging en continuïteit van deze aanpak.
In 2026 werken we nader uit hoe we de middelen inzetten.

Uitvoerende taken gezondheidsbescherming

Wijzigingen Rijksvaccinatieprogramma
De GGD past het Rijksvaccinatieprogramma (RVP) tot 2030 stapsgewijs aan op basis van adviezen van de Gezondheidsraad en besluiten van het ministerie van VWS. We liggen op koers met deze implementatie, maar de financiële consequenties zijn nog niet volledig in beeld. Tegelijkertijd blijft de dalende vaccinatiegraad een belangrijk aandachtspunt, ondanks enkele positieve signalen zoals een stijging van de HPV-vaccinatiegraad.
Om de dalende vaccinatiegraad te keren, passen we onze werkwijzen aan in de richting van fijnmaziger vaccineren. Hoe we dit binnen de beschikbare middelen kunnen organiseren, werken we in 2026 verder uit.

2.2.2 Elkenien

Monitoring, signalering en advies

Regionale preventie-infrastructuur
In het Integraal Zorgakkoord (IZA) en het Aanvullend Zorg- en Welzijnsakkoord (AZWA) zijn afspraken vastgelegd over het versterken van de regionale preventie-infrastructuur (RPI) op het snijvlak van zorg en sociaal domein. Doel is te komen tot een samenhangende, toegankelijke en effectieve preventieve basis, waarin lokale en regionale partijen gezamenlijk invulling geven aan gezondheid, welzijn en ondersteuning.

In het AZWA is opgenomen dat de GGD de coördinerende rol vervult binnen de regionale kennis- en preventie-infrastructuur, waaronder de ketenaanpakken op het gebied van gezondheid. Binnen de Friese preventieaanpak (FPA) werken we al op deze manier. Deze aanpak geldt landelijk als voorbeeld voor de invulling van de RPI.
Vanuit onze positie als verlengd lokaal bestuur verbinden wij gemeenten, zorg, sociaal domein en publieke gezondheid. We dragen bij aan regionale planvorming, kennisdeling, monitoring en advisering.

Landelijk wordt momenteel – in opdracht van het ministerie van VWS en in samenwerking met onder andere de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG), Zorgverzekeraars Nederland (ZN) en GGD GHOR – een nadere verkenning uitgevoerd naar de inrichting en borging van de RPI. De uitkomsten worden uiterlijk in 2026 verwacht en leiden tot nadere afspraken over taken, verantwoordelijkheden en financiering. Op basis van deze definitieve landelijke kaders concretiseren we onze rol en inzet binnen de RPI verder. Dit kan leiden tot een mogelijke verdieping van de FPA en tot een verdere uitwerking van onze makel- en schakelrol tussen lokaal bestuur, regionale partners en landelijke (kennis)ontwikkelingen.

GGD Fryslân brengt de gezondheid van inwoners in kaart, combineert lokale data met landelijke inzichten en vertaalt deze naar praktisch toepasbaar beleid. Tegelijkertijd signaleren we trends, behoeften en knelpunten uit de uitvoering en brengen we deze in bij landelijke tafels. Daarmee vormt GGD Fryslân een natuurlijke schakel in de doorontwikkeling van een toekomstgerichte kennisinfrastructuur.

Basisfunctionaliteiten
In het IZA en het AZWA zijn landelijke afspraken gemaakt over het versterken van de samenwerking tussen het zorgdomein en het sociaal domein via vastgestelde basisfunctionaliteiten. Deze basisfunctionaliteiten beschrijven wat in iedere regio of gemeente beschikbaar moet zijn voor inwoners op de volgende leefgebieden: kansrijk opgroeien, gezonde leefstijl, mentale gezondheid, vitaal ouder worden en het verminderen van gezondheidsachterstanden.
Het gaat onder meer om structurele inzet op mentale gezondheid, valpreventie, de ketenaanpakken *Overgewicht en obesitas (volwassenen) en Kansrijke start*, en laagdrempelige steunpunten. Lokaal en regionaal bepalen we hoe we deze basisfunctionaliteiten invullen, passend bij de context en behoeften van inwoners. Daarbij maken we gebruik van een landelijke ‘gereedschapskist’ met bewezen effectieve interventies.

Een deel van de aanpakken wordt op dit moment nog doorontwikkeld en wordt naar verwachting uiterlijk in 2026 vastgesteld als basisfunctionaliteit. Daarnaast is sprake van een ontwikkelagenda voor thema's die op langere termijn kunnen worden toegevoegd. De landelijke kaders, governance en structurele financieringsafspraken worden in 2026 verder uitgewerkt en vastgesteld. Vooruitlopend hierop werken gemeenten, zorgverzekeraars, GGD Fryslân en zorg- en welzijnspartijen in de regio samen aan de verdere implementatie en doorontwikkeling van het regioplan. We monitoren regionaal de voortgang en effecten, waarna periodieke actualisatie plaatsvindt. Definitieve landelijke besluitvorming kan van invloed zijn op de nadere invulling, fasering en structurele financiering vanaf 2027.

Mentale gezondheid
De afnemende mentale gezondheid van jongeren en de toename van suïcides onder jongeren en jongvolwassenen vragen om een versterkte en samenhangende preventieve aanpak. GGD Fryslân draagt hieraan bij vanuit haar wettelijke taken en regionale positie, met een focus op collectieve preventie en het versterken van mentale weerbaarheid. We doen dit zowel breed voor alle jeugdigen als gericht op kwetsbare groepen.
Binnen het transformatieplan Mentale gezondheid en veerkracht zijn middelen beschikbaar gesteld. Deze zetten we in om, samen met gemeenten en ketenpartners, preventieve interventies te verstevigen. Dit draagt bij aan het voorkomen van depressieve klachten, het terugdringen van suïcidaliteit en het verminderen van eenzaamheid gedurende de levensloop. Hiermee leggen we een duurzame basis voor een samenhangende regionale aanpak voor mentale gezondheid, waarin verantwoordelijkheid wordt gedeeld en preventie structureel wordt verankerd. Het gaat hierbij om de onderdelen Strong Teens and Resilient Minds (STORM), Gezonde school, Join Us en suïcidepreventie.

Strong Teens and Resilient Minds
De financiering van STORM via de aanbesteding loopt af in maart 2026. STORM is onderdeel van het transformatieplan Mentale gezondheid en veerkracht en wordt vanaf 2026 gefinancierd uit de bijbehorende transformatiegelden. In 2027 zorgen we voor de verdere ontwikkeling en borging van deze aanpak, met focus op preventie en integraliteit tussen gemeenten, onderwijs en de GGD. De succesvolle uitrol op meerdere schoollocaties laat zien dat gezamenlijke inzet noodzakelijk is voor duurzame impact. Actieve medewerking en commitment van gemeenten en scholen blijven daarbij een randvoorwaarde, via bijvoorbeeld een intentieverklaring.

Suïcidepreventie
Om suïcidepreventie structureel te borgen op basis van de Wet integrale suïcidepreventie, werken we samen met gemeenten aan een provinciaal plan. In 2026 wordt een besluit genomen over dit plan voor provinciale uitvoering van de Wet integrale suïcidepreventie.

Wet aanpak meervoudige problematiek sociaal domein

De aangekondigde Wet aanpak meervoudige problematiek sociaal domein (Wams) ondersteunt de ambitie om mensen met onbegrepen gedrag sneller passende hulp te bieden. Door het versterken van het meldpunt Zorgwekkend gedrag en het verbeteren van gegevensdeling tussen ketenpartners, ontstaat beter zicht op waar problematiek speelt en hoe daarop kan worden ingegrepen. De wet staat op de agenda om aangeboden te worden aan de Tweede Kamer, maar hiervoor is nog geen datum bekend. Zodra meer duidelijkheid ontstaat over het tijdpad van de wet, bereiden GGD Fryslân en gemeenten zich gezamenlijk voor op de veranderingen die dit met zich meebrengt.

Grip op onbegrip
De toename van mensen met onbegrepen gedrag vraagt om een samenhangende aanpak op het snijvlak van zorg, veiligheid en sociaal domein. Binnen het ZonMw-programma Grip op Onbegrip werkt GGD Fryslân samen met GGZ Friesland, politie, Sociaal Domein Fryslân, woningcorporaties, NHL Stenden, Wender en de Regionale Ambulancevoorziening aan het versterken van de samenwerking in zowel acute als niet-acute zorgketens.

ZonMw heeft de subsidieaanvraag Samen Sterker: integrale aanpak onbegrepen gedrag Fryslân gehonoreerd. Hiermee kunnen we in 2026 en 2027 het eerdere traject voortzetten, met nadruk op het verder inrichten van de governance (pijler 1) en het realiseren van inhoudelijke verbeterdoelen (pijler 2). GGD Fryslân is penvoerder en vervult een coördinerende rol in de uitvoering. De voortzetting na 2027 is mede afhankelijk van landelijke besluitvorming over structurele financiering, onder andere vanuit het ministerie van Justitie en Veiligheid.

Wet verplichte GGZ
Voor de voorgenomen wijzigingen van de Wet verplichte geestelijke gezondheidszorg (Wvggz) en de Wet zorg en dwang (Wzd) is een uitvoeringstoets uitgevoerd. De VNG heeft hiervan de eindrapportage opgeleverd. De uitvoeringstoets concludeert dat de wijzigingen uitvoerbaar zijn, maar dat blijvende monitoring nodig is om te beoordelen of de beschikbare middelen toereikend zijn. De wetswijzigingen leiden tot uitbreiding en wijziging van taken voor gemeenten en GGD'en. Het gaat onder andere om een gezamenlijke spoedprocedure, aangepaste verantwoordelijkheden van de burgemeester en aanvullende taken voor de GGD bij verkennend onderzoek. Het moment van de gefaseerde inwerkingtreding en de financiële en inhoudelijke conse-quenties hiervan zijn op dit moment nog onzeker.

Gezonde leefomgeving
Een gezonde fysieke en sociale leefomgeving heeft een groot en langdurig effect op de gezondheid. Zo'n leefomgeving beschermt mensen namelijk tegen risico's en nodigt uit tot gezond gedrag. Maatregelen in het fysieke domein – zoals groen, schone lucht en veilige mobiliteit – bereiken iedereen en verkleinen gezondheidsverschillen. Hierdoor hebben ze vaak meer impact dan individuele leefstijlinterventies.

In de landelijke nota Gezondheidsbeleid 2025-2030 is gezonde leefomgeving één van de vijf hoofdthema's. Hierin staat dat de GGD bij uitstek beschikt over relevante gezondheidskennis en daardoor goed kan adviseren over een gezonde inrichting. Het Rijk bevordert betere samenwerking tussen GGD'en en andere overheden. Het ministerie van VWS onderzoekt of wetgeving moet worden aangescherpt, vooral rond de adviesrol van GGD'en. Dit gebeurt onder de vlag van de actieagenda Industrie en Omwonenden. Het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat coördineert deze agenda.

Van gemeenten wordt extra inzet verwacht, onder andere bij het meenemen van gezondheid in omgevingsvisies en planvorming. Wij ondersteunen gemeenten daarbij door vroegtijdig gezondheidsrisico's en -kansen te signaleren. Daarnaast adviseren we over ruimtelijke keuzes en de effecten daarvan op de gezondheid bij het opstellen van omgevingsvisies en -plannen. De structurele financiering van deze rol is nog onduidelijk. We volgen de landelijke ontwikkelingen en werken in 2026 al samen met gemeenten aan een toekomstgericht voorstel over deze adviesfunctie.

Uitvoerende taken gezondheidsbescherming

Seksuele gezondheid
De regeling Specifieke uitkering aanvullende seksuele gezondheidszorg (SPUK ASG) voor de coördinerende GGD'en wordt in 2026 aangepast. Vanaf 2027 komt via het Aanvullend Zorg- en Welzijnsakkoord structureel extra budget beschikbaar voor alle GGD'en.

Infectieziektebestrijding en pandemische paraatheid
De financiering voor de versterking van de infectieziektebestrijding (IZB) en pandemische paraatheid is vooralsnog beschikbaar tot en met 2028. Ook in 2027 geven we uitvoering aan deze versterking. De aansluiting op de Landelijke Functionaliteit opgeschaalde Infectieziektebestrijding (LFI) wordt in 2026 afgerond, zodat GGD Fryslân in 2027 is aangesloten. Het is nog onzeker of deze aansluiting structureel extra capaciteit vraagt. Eventuele meerkosten vangen we binnen de bestaande begroting op.

Vaccinatievoorziening
Het ministerie van VWS is van plan om het RIVM in 2026 opdracht te geven de vaccinatiezorg voor volwassenen te versterken. Afhankelijk van de definitieve besluitvorming anticiperen we hier in 2027 op. Een mogelijke rol voor de GGD kan gevolgen hebben voor de huidige organisatie van vaccinaties. Daarnaast is nog onduidelijk of we in 2027 een COVID-19-vaccinatiecampagne uitvoeren. Als dit het geval is, verwachten we dat hiervoor aanvullende middelen beschikbaar worden gesteld.

Bewaken van publieke gezondheid bij rampen en crises

Forensische geneeskunde
In 2027 werken we toe naar een landelijk stelsel voor forensische geneeskunde. De voorbereidingen hiervoor vinden plaats via een ledenproject van GGD GHOR Nederland, met gezamenlijke financiële bijdragen van alle GGD'en. Tegelijkertijd blijft de afhankelijkheid van externe inhuur een aandachtspunt. We richten ons op de beperking hiervan en op een doelmatige organisatie van de beschikbare capaciteit. Onzekerheden rond structurele financiering vanuit het Rijk en landelijke keuzes over de toekomstige inrichting, vragen om flexibiliteit in middelen en fasering.

2.2.3 Organisatie

iStrategie
Onze iStrategie geeft richting aan (digitale) samenwerking, digitalisering, datagedreven werken, informatieveiligheid, digitale vaardigheden en competenties van medewerkers. Dit zien we als een belangrijke strategische randvoorwaarde voor toekomstgerichte publieke gezondheidszorg en het verbeteren van onze dienstverlening.
Door te investeren in een robuuste data-infrastructuur en een digitaal fitte organisatie, kan GGD Fryslân beter inspelen op toekomstige gezondheidsvraagstukken, maatschappelijke veranderingen en de krapte op de arbeidsmarkt. De inzet van innovatieve technologieën en datagedreven werken draagt bij aan het verlichten van de werkdruk en het vergroten van de effectiviteit en efficiëntie van de digitale dienstverlening. Voorbeelden hiervan zijn het gebruik van AI om dienstverlening te optimaliseren, het vervangen van handmatige taken door digitale oplossingen en het stimuleren van een lerende cultuur waarin medewerkers digitale vaardigheden verder ontwikkelen. Deze ontwikkeling krijgt een inhoudelijke plaats in de programmabegroting. Op dit moment gaan we ervan uit dat we dit binnen de bestaande financiële kaders kunnen opvangen.

Uitkomst Bestuurlijke Opdracht
GGD Fryslân staat voor complexe opgaven op het gebied van preventie en jeugdgezondheidszorg, terwijl er een structureel begrotingstekort van € 925.000 is. Dit tekort komt onder andere door stijgende kosten voor personeel en huisvesting. In juni 2025 besloot de bestuurscommissie Gezondheid de huidige inzet op preventie en jeugdgezondheidszorg te handhaven. De commissie is overtuigd van het effect dat deze taken bijdragen aan het voorkomen van zwaardere zorg en hogere maatschappelijke kosten. Hierbij is afgesproken dat de gemeentelijke bijdrage wordt aangevuld in plaats van dat er in kerntaken wordt gesneden. Met dit besluit bevestigt de bestuurscommissie het vertrouwen in de maatschappelijke waarde van onze preventieve taken en onze rol als stabiele uitvoeringspartner.

Zoals in de kaderbrief 2027-2030 is afgestemd, vangt GGD Fryslân een deel van de financiële opgave intern op door efficiencymaatregelen en taakherschikking op het toedienen van het Rotavirusvaccin. Door deze wijziging in de inzet van professionals kunnen we organisatorische veranderingen doorvoeren die leiden tot een besparing. Ook op het gebied van huisvesting besparen we gefaseerd door locaties doelmatiger te gebruiken en waar mogelijk synergie te creëren met andere publieke partners, zoals de brandweer. De nabijheid van consultatiebureaus voor inwoners blijft het uitgangspunt. We voeren de besparing fasegewijs in vanaf 2027, waarbij de structurele besparing vanaf 2029 € 75.000 bedraagt.

Een aanvullende gemeentelijk bijdrage dekt het resterende tekort van circa € 525.000, verdeeld over de Friese gemeenten. Zo blijft de continuïteit van de publieke gezondheidszorg gewaarborgd in Fryslân.

2.3. Baten en lasten in 2027

Programma Gezondheid	Lasten	Baten	Saldo
Pijler 1	17.773.778	56.320	17.717.458
Pijler 2	13.273.433	3.816.931	9.456.502
Pijler 3	2.062.321	1.137.007	925.314
Pijler 4	2.104.614	2.104.614	-
Toegerekende organisatiekosten	7.935.052	56.339	7.878.714
	43.149.198	7.171.211	35.977.988
Dekkingsmiddelen gezondheid			
Gemeentelijke bijdrage		36.079.987	-36.079.987
		36.079.987	-36.079.987
Totaal saldo van baten en lasten	43.149.198	43.251.198	-102.000
Reservemutaties Gezondheid	102.000	-	102.000
Gerealiseerd resultaat gezondheid	***43.251.198***	***43.251.198***	**-**

interview

Wat de leefomgeving betekent voor gezond leven

Een park in het centrum van Leeuwarden. De inrichting van de leefomgeving draagt bij aan gezondheid.

Gezond leven is meer dan een persoonlijke keuze. Steeds duidelijker wordt dat de fysieke en sociale leefomgeving grote invloed heeft op de gezondheid van mensen. "Jarenlang dachten we: als we mensen maar vertellen dat ze gezond moeten leven, dan gaan ze dat ook doen. Maar als de leefomgeving dat niet ondersteunt, werkt het niet", vertelt Joost de Bruijn, milieugezondheidskundig adviseur van GGD Fryslân.

Wat verstaan we onder de fysieke leefomgeving?
Joost: "De fysieke leefomgeving gaat over alles wat letterlijk in iemands omgeving aanwezig is. Denk aan verkeer, een fabriek of een grote stal en de geluidsoverlast of uitstoot daarvan. Maar ook aan groen, speelplekken, bankjes en wandel- en fietspaden. Verder kun je denken aan stoffen in het milieu, zoals PFAS en bestrijdingsmiddelen. Hierover stellen inwoners steeds vaker vragen."

De fysieke en sociale leefomgeving zijn meestal met elkaar verbonden. "Een bankje is iets fysieks, maar wordt vaak ook een ontmoetingsplek. Groen helpt hitte tegen te gaan, maar zorgt er ook voor dat mensen eerder naar buiten gaan en elkaar tegenkomen."

De leefomgeving stuurt gedrag
De leefomgeving bestaat niet alleen uit fysieke en sociale elementen, maar ook uit dagelijkse prikkels die samen onbewust sterk van invloed zijn op gedrag. Dat blijkt uit onderzoek. "Denk aan reclame voor ongezonde producten, maar ook sociale media zorgen ervoor dat we vaker op de bank zitten en minder in beweging zijn."

Daarom verschuift de aandacht. "Als je aan de voorkant investeert in een gezonde leefomgeving, worden mensen onbewust meer gestimuleerd om gezonde keuzes te maken. Dat heeft meer impact dan alleen inzetten op leefstijl. Bovendien voorkom je dat gezondheidsproblemen pas aan de achterkant, in de zorg, worden opgelost."

De leefomgeving en gezondheidsverschillen
"Mensen met een lagere sociaaleconomische positie wonen vaker in wijken die dicht op (snel)wegen zijn gebouwd, met minder groen en slechtere woningen. Dat brengt extra gezondheidsrisico's met zich mee", geeft Joost aan. Juist in die wijken kan verbetering van de fysieke leefomgeving veel betekenen. "Zodat iedere Friese inwoner de mogelijkheid heeft om gezonder te leven. Wat ons betreft verdient dat prioriteit."

>

Bewustwording in het fysieke domein
De afgelopen jaren heeft de GGD met tijdelijke financiering gewerkt aan het onderwerp gezonde leefomgeving. “Die middelen hebben ons de ruimte gegeven om te pionieren, mede naar aanleiding van de nieuwe Omgevingswet, waarin de gezonde leefomgeving een prominentere plek heeft gekregen.” Op het gebied van bewustwording is nog werk te doen. “Zodat gemeenten, met name in het fysieke domein, de invloed van de fysieke leefomgeving structureel meenemen in de planvorming van bijvoorbeeld nieuwe wijken of bij aanpassingen in bestaande wijken.”

Samenwerking met gemeenten
Gemeenten geven het gezondheidsbeleid grotendeels lokaal vorm. De noodzaak van een gezonde leefomgeving wordt daarbij steeds breder gezien, ook landelijk. “Het onderwerp kan snel groot worden. De vraag is vaak: waar en hoe begin je? Daar helpen wij gemeenten bij. Wij brengen kennis, advies, onderzoek en soms een stukje uitvoering in.”

Structurele financiering ontbreekt nog. “Maar hier wordt aan gewerkt. Gezonde leefomgeving is nu één van de gezondheidsonderwerpen waar we aan werken, maar de kans is aanwezig dat dit in de toekomst een vast en belangrijk onderdeel van ons werk wordt”, sluit Joost af.

3. Programmaplan Crisisbeheersing

3.1. Doel van het programma

Met het programma 'Crisisbeheersing' richten wij ons op de fysieke veiligheid. Dit betekent dat wij alles in het werk stellen om risico's te verkleinen en crises en incidenten te beheersen of te bestrijden. Onder de afdeling Crisisbeheersing vallen ook de taken voor 'Bevolkingszorg' en 'Geneeskundige Hulpverleningsorganisatie in de Regio (GHOR)'.

3.2. Speerpunten Veiligheid

Wij zijn 24/7 alert en paraat:

Wij beschikken over een robuuste crisis- en brandweerorganisatie, met passend en voldoende personeel. Daarmee staan we 24/7 paraat.

Wij dragen bij aan het voorkomen van crisis:

Wij adviseren en informeren inwoners, gemeenten, instellingen en andere partijen in ons netwerk. Met als doel: meer veiligheid en bewustzijn.

Wij werken duurzaam en omgevingsbewust:

Wij zijn een wendbare organisatie die alert is op landelijke/maatschappelijke ontwikkelingen, nieuwe risico's/trends en passen deze toe in de praktijk en onze bedrijfsvoering.

Wij zetten de netwerksamenleving centraal:

Wij verbinden burgers, gemeenten, bedrijven en instellingen, werken met hen samen en benutten elkaars kennis en expertise voor, tijdens en na een incident of crisis.

Wij werken informatiegestuurd met betrouwbare data:

Wij ontwikkelen ons tot informatieknooppunt en werken zoveel mogelijk met betrouwbare en kwalitatief hoogwaardige informatie en data.

3.3. Resultaten in 2027

In 2024 hebben de minister van Veiligheid en Justitie en het Veiligheidsberaad de versterking van Crisisbeheersing uitgewerkt in de Landelijke agenda Crisisbeheersing 2024-2029. Deze agenda zet de koers uit voor een periode van zes jaar en geeft richting aan de inhoudelijke ambities op het terrein van crisisbeheersing van het Rijk en de veiligheidsregio's. Zo hebben wij in onderstaand programmaplan rekening gehouden met de bijdrage die veiligheidsregio's in Nederland mogen leveren aan de totale rijksweerbaarheidsopgave om daarmee de weerbaarheid en veerkracht van de samenleving te versterken.

Speerpunt	**Resultaat** Wat willen we bereiken?	**Activiteit** Wat gaan we ervoor doen?
Wij zijn 24/7 alert en paraat	**Onze crisisorganisatie blijft op sterkte, is opgeleid en geoefend en 24/7 paraat voor zowel GRIP-inzetten als langdurige crises.**	We werven geschikt en passend personeel voor onze crisisorganisatie. We voeren een vakbekwaamheidsprogramma uit, in lijn met het landelijke programma *Onderwijs onderweg*. Dit betekent dat onze crisisfunctionarissen opleidingen, trainingen en praktijkoefeningen krijgen met de focus op actuele en prioritaire risico's. We implementeren de eisen van het Uniform Kwaliteitsniveau Bevolkingszorg (UKB).
	De crisisorganisatie blijft - zo nodig in aangepaste vorm - functioneren als vitale sectoren verstoord raken.	We borgen de continuïteit van de crisisorganisatie en implementeren hiervoor de bijbehorende normen van de BIO en de NEN (conform volwassenheidsniveau 3). Voor de kritische processen organiseren we fallbackscenario's.
	We vullen de *meldkamerfunctie Crisisbeheersing* in op basis van het beleidsplan *Meldkamer Noord-Nederland 2025-2028*. De directeuren van de drie veiligheidsregio's hebben dit plan vastgesteld.	We leveren een bijdrage aan de uitvoering van de jaarschijf 2027 van het beleidsplan Meldkamer Noord-Nederland 2025-2028.
Wij dragen bij aan het voorkomen van crisis	**De afdeling Crisisbeheersing werkt vanuit landelijke en regionaal geprioriteerde risico's. Op die manier kunnen we de voorbereiding van crisisbeheersing gerichter oppakken.**	We benutten continu de risico-inzichten uit ons regionaal risicoprofiel en ons zorgrisicoprofiel.
	Tijdens een inzet kan de crisisfunctionaris beschikken over actuele plannen.	We maken en actualiseren plannen op basis van geprioriteerde risico's. We stellen rampbestrijdingsplannen en informatiekaarten op voor onze crisisfunctionarissen. We leveren een bijdrage aan het opstellen van landelijke crisisplannen en gebruiken deze voor de eigen regionale planvorming.

Speerpunt	**Resultaat** Wat willen we bereiken?	**Activiteit** Wat gaan we ervoor doen?
Wij dragen bij aan het voorkomen van crisis	**Gemeenten gebruiken ons advies bij de vergunningverlening voor evenementen.**	We geven veiligheids- en gezondheidsadviezen voor evenementen.
	De bestuurscommissie Veiligheid beoordeelt de staat van voorbereiding van zorginstellingen op rampen en crises.	We brengen de mate van voorbereiding van zorginstellingen op rampen en crises in kaart. We maken op basis van de informatie die zij aanleveren een bestuurlijke rapportage.
Wij werken duurzaam en omgevings-bewust	**Samen met de Friese gemeenten leveren we via een projectorganisatie een bijdrage aan de rijksbrede weerbaarheidsopgave door de Friese samenwerkingsagenda *Weerbaarheid en Veerkracht 2026-2027* uit te voeren.** **In deze agenda staan drie strategische lijnen centraal: versterken eigen continuïteit, coördinatie en noodsteunpunten, en versterken maatschappelijk middenveld.**	Conform het in 2026 vastgestelde projectplan werken we aan de ontwikkeling van de drie strategische lijnen uit de samenwerkingsagenda.
We zetten de netwerk-samenleving centraal	**De afdeling Crisisbeheersing is, conform onze netwerkstrategie, in contact met relevante partners en partijen.**	We maken samenwerkingsafspraken met ketenpartners en zorgen voor kennisdeling en informatie-uitwisseling. We bevorderen kennisontwikkeling vanuit het kennisschakelpunt Veiligheid door het uitvoeren van de kennisagenda.
We werken informatie-gestuurd met betrouwbare data	**Voor onze crisisorganisatie hebben we een veiligheidsinformatie- knooppunt (VIK) operationeel. Dit is aangesloten op het knooppunt coördinatie regio's-rijk (KCR2).**	We werken toe naar een 24/7 -informatiepositie. Daarmee ondersteunen we continue het proces van risicomonitoring en kunnen we sneller inspelen op kwetsbaarheden, dreigingen en incidenten/crises.

3.4. Baten en lasten in 2027

Programma Crisisbeheersing	Lasten	Baten	Saldo
Producten Crisisbeheersing	10.003.933	203.345	9.800.588
Toegerekende organisatiekosten	1.195.411	8.488	1.186.923
	11.199.344	211.833	10.987.511
Dekkingsmiddelen Crisisbeheersing			
BDUR		6.585.112	-6.585.112
Gemeentelijke bijdrage		4.402.399	-4.402.399
	-	10.987.511	-10.987.511
Totaal saldo van baten en lasten	11.199.344	11.199.344	-
Reservemutaties Crisisbeheersing	-	-	-
Gerealiseerd resultaat Crisisbeheersing	***11.199.344***	***11.199.344***	**-**

interview

Vakbekwaam in een veranderende wereld

Net voor de start van een oefening. Op de achtergrond de mobiele commando unit. Tijdens een incident vindt hier crisisoverleg plaats.

Vakbekwaamheid gaat over het opleiden, trainen en oefenen van crisisfunctionarissen. Dat zijn mensen uit de eigen organisatie, maar ook uit gemeenten en van andere crisispartners. "Je bent geen crisisfunctionaris voor de hele dag. Maar als je pieper gaat of je wordt gebeld tijdens je piketdienst, dan laat je alles vallen en ben je ervan", vertelt Guido Swildens, beleidsadviseur Vakbekwaamheid.

Vakbekwaam worden en blijven
"Er zijn verschillende functies binnen de crisisorganisatie. Als iemand start als crisisfunctionaris, leiden we diegene op voor een specifieke rol." De basis daarvoor is het landelijke kwalificatiedossier waarin taken, competenties en gedrag staan. "Vakbekwaam blijven is vervolgens een kwestie van regelmatig trainen en oefenen."

Oefenen met actuele scenario's
"We oefenen regelmatig op verschillende niveaus. Soms monodisciplinair, bijvoorbeeld met alleen de afdeling Bevolkingszorg binnen een gemeente", geeft Guido aan. Een andere keer wordt er multidisciplinair geoefend, met brandweer, politie, geneeskundige diensten, gemeenten en andere crisispartners tegelijk, zoals de kustwacht, Liander, Rijkswaterstaat en Wetterskip Fryslân.
"De scenario's voor de oefeningen laten we aansluiten op de actualiteit en dat zijn andere scenario's dan jaren geleden. Zo oefenen we nu situaties waarin drones een rol spelen of waarin de uitval van nutsvoorzieningen door een clusterbui centraal staat. Deze oefeningen maken in de praktijk vaak iets los en leiden dan tot gesprekken achteraf, bijvoorbeeld met gemeenten over hun eigen bedrijfscontinuïteit of crisisorganisatie."

Vragen de huidige omstandigheden iets anders van crisisfunctionarissen?
Guido: "We hebben niet zozeer te maken met nieuwe risico's, maar wel met verschuivende accenten waardoor situaties snel complex kunnen worden. Als crisisfunctionaris moet je daarom vindingrijk zijn. Daarnaast speelt samenwerken in netwerken vóór een crisis een grote rol. Dat betekent dat crisisfunctionarissen en partners elkaar in de dagelijkse praktijk actief opzoeken, zodat ze elkaar kennen en niet pas tijdens een crisis hoeven uit te vinden wie wat doet."

Landelijke onderwijsontwikkelingen
Een belangrijke landelijke ontwikkeling op het gebied van vakbekwaamheid is het programma Onderwijs Onderweg. "Een omvangrijke landelijke ontwikkeling die het onderwijsstelsel rondom crisisbeheersing herijkt. Opleidingen voor crisisfunctionarissen blijven veelal zoals ze zijn, maar het programma heeft wel gevolgen voor de organisatie en toetsing", zegt Guido. Zo wordt er bijvoorbeeld toegewerkt naar geaccrediteerde examens. Dat leidt tot meer landelijke uniformiteit en afstemming. "Het idee is dat regio's meer hetzelfde doen en van elkaar kunnen leren."

>

Leven lang leren
Het vakbekwaamheidsprogramma van de afdeling Crisisbeheersing is breder dan de landelijke onderwijsontwikkelingen. "Jaarlijks stellen we een programma samen rond het regionale risicoprofiel, bestuurlijke prioriteiten en wat oefeningen en incidenten ons leren. Ook nemen we de leerbehoeften van onze crisisfunctionarissen mee. Vakbekwaam blijven is een doorlopend proces: het opfrissen van kennis, het uitwisselen van ervaringen en het trainen op specifieke vaardigheden", sluit Guido af.

4. Programmaplan Brandweer

4.1. Doel van het programma

Het programma van Brandweer Fryslân levert een bijdrage aan de veiligheid van de inwoners van Fryslân. Wij richten ons op:

- het voorkomen en beheersen van risico's;
- het bestrijden van brand;
- hulp bij ongevallen.

4.2. Speerpunten

In de 'Meerjarenkoers 2023-2026' lichten we toe welke koers we de komende vier jaar varen. Crisisbeheersing en Brandweer Fryslân hebben gemeenschappelijke speerpunten. Voor een overzicht in beeld verwijzen we u naar paragraaf 3.2 van deze begroting.

4.3. Resultaten Brandweer Fryslân in 2027

We willen, naast de basistaken incidentbestrijding en de advies- en controletaken vanuit risicobeheersing, de volgende resultaten halen.

Speerpunt	Doel / actviteit	Resultaat 2026
Wij zijn 24/7 alert en paraat	**Strategisch huisvestingsprogramma**	We stellen nieuwe leidende principes vast voor de vastgoedportefeuille van Brandweer Fryslân.
	Weerbaarheid	Onze rol voor een weerbare Friese samenleving is duidelijk en hieraan geven we uitvoering.
	Veerkracht, mentale gezondheid en PTSS-regeling	We geven zowel proactief, preventief als reactief structureel invulling aan goed werkgeverschap als het gaat om de mentale gezondheid van ons personeel.
	Continuïteit brandweerorganisatie	We hebben ons voorbereid op verstoringen, zoals uitval van nutsvoorzieningen, zodat we 24/7 paraat kunnen blijven.
	Vakbekwaamheidsnorm officieren	In 2027 geven we uitvoering aan en rapporteren we over de nieuwe vakbekwaamheidsnormen voor (Hoofd)Officieren van dienst en adviseurs Gevaarlijke stoffen.

Speerpunt	Doel / activiteit	Resultaat 2027
Wij dragen bij aan het voorkomen van crises	**Advies en toezicht (Omgevingswet)**	• In 2027 werken we met een nieuwe dienstverleningsovereenkomst met gemeenten voor brandveiligheid, omgevingsveiligheid en toezicht en handhaving. • We blijven uren en werkzaamheden monitoren.
	Risicogericht werken	• Samen met gemeenten implementeren en geven we uitvoering aan het nieuwe programma Risicogericht toezicht. • We realiseren en implementeren een nieuw uitvoeringsprogramma *Brandveilig leven*. • In 2027 maken we op basis van risicogerichte benadering gerichte keuzes in het maken, verwerken en bijhouden van operationele informatievoorziening voor onze repressieve diensten.
	Natuurbrandbeheersing	• We werken met de nieuwe *Risico Index Natuurbranden (RIN)*. Deze wordt landelijk ontwikkeld. We beoordelen kritisch de focus van onze inspanningen en richten ons, waar nodig, op nieuwe risico's. • We versterken de samenwerking en hebben (landelijk) duidelijkheid over de financiering. • We vertalen de nieuwe (landelijke) wetgeving op natuurbrandbeheersing door naar onze aanpak. • We ontwikkelen de vakbekwaamheid van de repressieve organisatie verder.
	Bluswatervoorziening	• We borgen het structureel ingerichte overleg met het netwerk over bluswater. • We geven verder vorm aan de aanpak van gebieden/objecten waar weinig bluswater aanwezig is en spreken vervolgstappen af.
	Toekomstgerichte toegangsverschaffing	• We voeren het beleid voor toegangsverschaffing uit (op te stellen in 2026). • We doorlopen een communicatietraject voor objecteigenaren.
Wij werken duurzaam en omgevingsbewust	**PFAS/Blusschuim**	We faseren schuim als primair blusmiddel uit. In 2026 hebben we een implementatieplan gemaakt en is de uitvoering gestart.

Speerpunt	Doel/activiteit	Resultaat 2027
Wij zetten de netwerk-samenleving centraal	**Landelijke ontwikkelingen naar aanleiding van de 'grote werken' (strategisch thema's RCDV)** • **Onderwijs onderweg** • **Toekomstbestendige brandweerorganisatie** • **Goed werkgeverschap**	Brandweer Fryslân verkent verschillende scenario's vanuit de landelijke ontwikkelingen, zoals: • Het vormgeven van een manschapopleiding die meer differentiatie biedt; • Het herijken van het onderwijsstelsel; • Thema's als diversiteit en inclusie in het kader van goed werkgeverschap. • We sluiten indien passend voor de regio aan bij de veranderingen die uit deze programma's voortkomen.
Wij werken informatie-gestuurd met betrouwbare data	**Verantwoorden en verbeteren**	We werken met betrouwbare data voor onze interne sturing en verantwoording.
	Operationele informatievoorziening	We doorontwikkelen de afstemming van informatie voor gebruikers. We blijven onze operationele informatievoorziening beheren en verbeteren, zodat eenheden beschikken over actuele en bruikbare informatie.
	Tweewegpaging	We starten met monitoring op basis van tweewegpagers. Daarmee krijgen we beter inzicht in opkomst en bezetting van voertuigen en eenheden. Deze informatiestromen borgen we in 2027.

4.4. Baten en lasten Brandweer in 2027

Programma Brandweer	Lasten	Baten	Saldo
Producten Brandweer	47.734.603	1.104.231	46.630.372
Toegerekende organisatiekosten	11.480.062	81.509	11.398.553
	59.214.665	1.185.740	58.028.925
Dekkingsmiddelen Brandweer			
BDUR		5.541.778	-5.541.778
Gemeentelijke bijdrage		52.401.809	-52.401.809
		57.943.587	-57.943.587
Totaal saldo van baten en lasten	59.214.665	59.129.327	85.338
Reservemutaties Brandweer	-	85.338	-85.338
Gerealiseerd resultaat Brandweer	***59.214.665***	***59.214.665***	**-**

interview

Werken aan veerkracht bij de brandweer

Op elkaar kunnen leunen is de basis van veerkracht bij Brandweer Fryslân.

Is het normaal dat ik slecht slaap of een bepaalde plek vermijd? Wat als je als brandweerman of -vrouw met zulke vragen rondloopt? "Wij staan op als er iets met onze brandweermensen is. Dat klinkt misschien vanzelfsprekend, maar het is wel waar alles begint. Zorgen voor de samenleving begint bij zorgen voor de mensen die elke dag uitrukken", zeggen Judith Wietsma, aanjager mentale veerkracht, en Eelco Mur, senior medewerker nazorg.

Een stevige basis van opvang en zorg
"Na een heftige inzet wil je niet met je eigen verhaal naar huis," vertelt Eelco. "Daarom hebben we bij Brandweer Fryslân al jaren het Team Collegiale Opvang (TCO)." Het TCO bestaat uit zestien collega's, verspreid over Fryslân en afkomstig uit verschillende functies. "Juist die mix maakt het team herkenbaar en benaderbaar."

Opvang in de praktijk
Als de inzet van het TCO nodig is, gebeurt dit direct na een incident, als de ploeg terug is op de kazerne. Eelco: "Twee TCO-collega's zijn aanwezig bij de debriefing. We beginnen technisch: wat is er gebeurd en hoe is er gewerkt? Daarna komt de beleving aan bod: hoe voelde het en hoe ging de samenwerking?" Het doel is helder: met één gezamenlijk verhaal afsluiten, zodat niemand alleen blijft met zijn eigen ervaring. "Afgelopen jaar zijn we als TCO ongeveer dertig keer in actie gekomen. Dat zien we als iets positiefs. Mensen weten ons steeds beter te vinden."

Uitleg en herkenning
Eelco voert daarnaast regelmatig één-op-één gesprekken met collega's die met vragen rondlopen. Soms op initiatief van de collega zelf of naar aanleiding van een TCO-inzet. "Als mensen begrijpen wat er met ze gebeurt, helpt dat vaak al," zegt hij. "Dan denken ze: oké, dit hoort erbij of: nu is het tijd om iets te doen. En ze hoeven het niet alleen te doen." Die bewustwording maakt het makkelijker om signalen te delen en hulp te vragen.

Veerkracht begint niet pas na een incident
"Privéomstandigheden, eerdere ervaringen of langdurige druk kunnen ook meespelen bij de mentale belasting van brandweermensen," legt Judith uit. "Dat neem je mee de kazerne in of de wagen op." Daarom is er steeds meer aandacht voor bewustwording van veerkracht aan de voorkant. "Het gaat erom dat mensen zichzelf leren kennen. Maatwerk is het uitgangspunt. Hoe reageer jij op spanning? Wat helpt jou om te herstellen? En wanneer moet je aan de bel trekken?" Die gesprekken vinden niet alleen plaats na incidenten, maar ook structureel binnen ploegen, bij bijeenkomsten en met leidinggevenden. "Door samen te kijken hoe een ploeg ervoor staat, kun je eerder inspelen op wat iemand nodig heeft."

>

Stap voor stap verder
Richting 2027 wordt deze manier van werken stap voor stap uitgebouwd. “We bouwen verder op wat er al staat,” zegt Judith. “De mental check-up gesprekken lopen al en blijven onderdeel van hoe we aandacht hebben voor veerkracht.” Ook het thuisfront blijft aandacht krijgen, onder andere via partneravonden. Veerkracht stopt immers niet bij de kazerne. “Daarnaast verkennen we hoe medewerkers makkelijker hun weg kunnen vinden als ze vragen hebben over hun mentale gezondheid, bijvoorbeeld via een digitaal centraal startpunt.”

Tot slot
Brandweer Fryslân zet niet voor niks in op het versterken van het samenspel tussen voor-en nazorg. “We willen niet dat mensen vastlopen of langdurig uitvallen. Brandweerman of -vrouw word je echt niet zomaar. Deze baan kies je met je hart. Je wilt niet vastlopen, maar mee die wagen op!", sluiten Judith en Eelco af.

5. Financiën en kengetallen

Bijdrage per programma	
GGD	36.079.987
Crisisbeheersing	4.402.399
Brandweer	52.401.809
Totaal	**92.884.195**

Inkomstenverdeling	
Bijdrage gemeenten	92.884.195
BDuR	12.126.890
Overig	8.568.784
Totaal	**113.579.869**

Kostenverdeling	
Salariskosten	76.774.246
Kapitaalslasten	11.743.722
Huisvestingskosten	3.913.480
Materiële kosten	21.131.759
Totaal	**113.563.208**

Verdeelsleutel organisatiekosten	
GGD	38,5%
Crisisbeheersing	5,8%
Brandweer	55,7%

Formatie per programma	
Organisatie	121 fte
Brandweer	185 fte
GGD	289 fte
Crisisbeheersing	43 fte
Totaal	**638 fte**

6. Algemene dekkingsmiddelen

Gemeentelijk bijdrage in het nadelig saldo

Conform de gemeenschappelijke regeling wordt de vastgestelde gemeentelijke bijdrage, voor de programma's Gezondheid en Crisisbeheersing, in het nadelig saldo verdeeld naar het inwonertal. Als afwijking hierop heeft het Algemeen Bestuur besloten de bijdrage voor het programma Brandweer als volgt te verdelen: op basis van de verdeling van het cluster openbare orde en veiligheid (OOV) in het gemeentefonds.

De bijdrage aan het programma Organisatie wordt conform de eerder vastgestelde verdeelsleutels voor organisatieoverhead toegerekend aan de oorspronkelijke taakvelden. Door deze toerekening kunnen de deelnemende gemeenten de bijdrage opnemen in hun eigen begroting. De toerekening aan de taakvelden is als volgt:

GGD	38,5%
Crisisbeheersing	5,8%
Brandweer	55,7%

Per programma is de bijdrage als volgt:

GGD	€ 36.079.987
Crisisbeheersing	€ 4.402.399
Brandweer	52.401.809
Totaal	**92.884.195**

In bijlage 1 staat een overzicht van de verdeling van de bijdrage per taakveld over de gemeenten, inclusief een meerjarenperspectief richting 2030.

Brede doeluitkering rampenbestrijdingen

De bijdrage 'brede doeluitkering rampenbestrijdingen' (BDUR), zoals opgenomen in de begroting, hebben we gebaseerd op deze meest recente informatie. De bijdrage BDUR werd tot en met 2019, conform het (bij de regionalisering afgesproken) uitgangspunt, voor 35% toegerekend aan het programma Crisisbeheersing en voor 65% aan het programma Brandweer. Vanaf 2020 heeft het Landelijk Meldkamer Systeem de bijdrage naar beneden bijgesteld. Dit raakt alleen de brandweerbegroting en daarom houden we vanaf 2020 de volgende verdeling aan: 62% Brandweer en 38% Crisisbeheersing.

Vanuit het ministerie van Justitie en Veiligheid zijn met de contourennota 'Versterking Crisisbeheersing en Brandweerzorg' extra middelen toegekend aan de veiligheidsregio's. Deze middelen zijn bedoeld om een toekomstbestendig en samenhangend stelsel voor crisisbeheersing en brandweerzorg te realiseren.

Daarnaast zijn op 15 oktober 2025 bestuurlijke afspraken gemaakt over de verdere structurele versterking van de maatschappelijke en regionale weerbaarheid. Deze afspraken leiden tot een structurele ophoging van de BDuR ten behoeve van crisisbeheersing en regionale weerbaarheid.

7. Paragrafen

7.1. Financiering

Beleid

De kaders voor financiering zijn gebaseerd op de Wet financiering decentrale overheden en de bijbehorende uitvoeringsregelingen. Het treasurybeleid van Veiligheidsregio Fryslân (VRF) is vastgelegd in de financiële verordening. Daarin is afgesproken dat het dagelijks bestuur bij het aantrekken van middelen de volgende kaders hanteert:

- Voor financieringen met een looptijd langer dan één jaar vragen wij minimaal twee prijsopgaven op bij verschillende financiële instellingen.
- Wij maken geen gebruik van financiële derivaten als bedoeld in artikel 1, onder c, van de Wet financiering decentrale overheden.

Met ons financieringsbeleid dekken we de risico's voor langere tijd af met vastrentende leningen. We stemmen de omvang en looptijd van deze leningen af op de omvang en levensduur van de materiële vaste activa. Daarnaast plannen we deze binnen de kaders voor de renterisiconorm.

Leningenportefeuille

Het verloop in de financieringsportefeuille is nagenoeg volledig te herleiden tot het investeringsprogramma. Door het geplande investeringsprogramma in 2026 en 2027 neemt de omvang van de langlopende leningen naar verwachting toe tot ruim € 70 miljoen per eind 2027. Het verwachte verloop van de leningenportefeuille is daarmee als volgt:

Saldo per 1 januari	€ 64.692
Opname	€ 12.000 +
Reguliere aflossingen	€ 6.185 -/-
Saldo per 31 december	€ 70.507

Rente

a	De externe rentelasten over de korte en lange financiering				€ 1.908.150
b	De externe rentebaten (idem)			-/-	€ 0
	Saldo rentelasten en rentebaten				**€ 1.908.150**
c1	De rente die aan de facilitaire grondexploitaties (kostenverhaal) **moet** worden doorberekend	-/-	€ 0		
c2	De rente van projectfinanciering die aan het betreffende taakveld **moet** worden toegerekend	-/-	€ 0		
c3	De rentebaat van doorverstrekte leningen, als daar een specifieke lening voor is aangetrokken (= projectfinanciering), die aan het betreffende taakveld **moet** worden toegerekend	+/+	€ 0		
	Aan taakvelden toe te rekenen externe rente				**€ 1.908.150**
d1	Rente over eigen vermogen			+/+	€ 0
d2	Rente over voorzieningen			+/+	€ 158.332
	Totaal aan taakvelden toe te rekenen rente				**€ 2.066.482**
e	De aan taakvelden toegerekende rente (renteomslag)			-/-	€ 2.066.482
f	**Renteresultaat op het taakveld Treasury**				**€ -**

We hanteren een omslagrente van 2,17% voor het toerekenen van rente aan de programma's.

Kasgeldlimiet en renterisiconorm

Het financieringsbeleid voorziet in een groter beroep op kortlopende leningen, voordat langlopend wordt gefinancierd. Dit betekent dat de ruimte onder de kasgeldlimiet wordt benut, dit is gelijk aan voorgaand jaar. Hierbij wordt de kasgeldlimiet per kwartaal overigens niet overschreden. Voor 2027 is de kasgeldlimiet bepaald op 8,2% van het begrotingstotaal, dit is € 9,3 miljoen.

De renterisiconorm voor 2027 is 20% van het begrotingstotaal, of € 22,8 miljoen. Bij het samenstellen van de leningenportefeuille hebben we er rekening mee gehouden dat de jaarlijkse aflossingen en renteherzieningen de renterisiconorm niet overschrijden.

7.2. Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Het besluit Begroting en Verantwoording gemeenten en provincies (BBV) schrijft voor dat de paragraaf 'Weerstandsvermogen en risicobeheersing' aandacht besteedt aan de relatie tussen de risico's en de beschikbare weerstandscapaciteit.

Algemeen

Het weerstandsvermogen is het vermogen van de organisatie om omvangrijke tegenvallers op te vangen, zonder het beleid aan te passen. Het weerstandsvermogen waarborgt daarmee de continuïteit van de organisatie.

De weerstandscapaciteit bestaat uit beschikbare middelen om risico's op te vangen als deze zich voordoen. Dit betreft incidentele weerstandscapaciteit, zoals vrije reserves, en structurele weerstandscapaciteit. Bij structurele weerstandscapaciteit gaat het bijvoorbeeld om de post 'onvoorzien' en eventuele vrije begrotingsruimte.

Bij een gemeenschappelijke regeling is in beginsel altijd sprake van 100% weerstandscapaciteit. De deelnemende gemeenten zijn namelijk wettelijk verplicht om ervoor te zorgen dat de gemeenschappelijke regeling altijd over voldoende middelen beschikt om aan de verplichtingen te voldoen.

Weerstandscapaciteit Veiligheidsregio Fryslân

Het beleid over weerstandsvermogen en risicobeheersing staat in de beleidsnota Weerstandsvermogen 2023-2026. In deze nota gaan we specifiek in op de bepaling van de weerstandscapaciteit. Veiligheidsregio Fryslân (VRF) kiest ervoor om een egalisatiereserve en een post 'onvoorzien' aan te houden. Zo kunnen we zelf een deel van de risico's opvangen. Eventuele tegenvallers hebben daardoor niet direct gevolgen voor de deelnemende gemeenten.

De nota bevat de volgende bestuurlijke afspraken:

Egalisatiereserve (algemene reserve)
De algemene reserve bestaat uitsluitend uit een egalisatiereserve. We bepalen de hoogte van deze reserve op basis van het begrotingstotaal. De ondergrens bedraagt 2% van het begrotingstotaal en de bovengrens 5%. Het begrotingstotaal 2025 – na wijziging – is € 129.767.000. Dit betekent een ondergrens van € 2.595.000 en een bovengrens van € 6.488.000.

Het saldo van de egalisatiereserve bedraagt ultimo 2025 € 3.380.000 en valt daarmee binnen de bestuurlijke bandbreedte.

Post onvoorzien (personele frictie)
Volgens de beleidsnota houden we een post 'onvoorzien' aan. Deze post is bedoeld voor het opvangen van kosten door personele frictie. Het budget is gepositioneerd bij de directie en wordt ingezet na advies van de concerncontroller. We zetten het budget in op basis van een integrale en VRF-brede afweging van bovenmatige personele fricties.

De uitgangspunten (in volgorde) voor toekenning zijn als volgt:
1. wegvallen taken;
2. reorganisatie;
3. (dis)functioneren (directe kosten op basis van een vaststellingsovereenkomst);
4. functioneren (ziekte, vervanging, niet productief: hieronder vallen niet de kosten van juridische advisering en/of onderzoeken).

Structurele begrotingsruimte
Als een gemeente of gemeenschappelijke regeling structurele begrotingsruimte heeft opgenomen in de begroting, beschouwen we dit als onderdeel van de weerstandscapaciteit. Daarom is het belangrijk om periodiek te onderzoeken of hiervan sprake is. We onderzoeken dit eens per vier jaar via het proces 'doorlichting begroting.'

Uit de laatste doorlichting van de begroting in 2023 bleek dat er geen sprake is van structurele begrotingsruimte. De volgende doorlichting staat gepland in 2027.

Overzicht weerstandscapaciteit
De weerstandscapaciteit van VRF bedraagt:

Egalisatiereserve	3.379.700
Onvoorzien	660.100
Structurele begrotingsruimte	-
Totaal	**4.039.800**

Beleid weerstandsvermogen en risicobeheersing

Het beleid over weerstandsvermogen en risicobeheersing staat in de beleidsnota Weerstandsvermogen 2023-2026. Samengevat gelden de volgende beleidslijnen voor risicomanagement:

1. Risicomanagement is een regulier onderdeel van ons managementcontrolsysteem. We ondervangen geïdentificeerde risico's, waar mogelijk, met beheersmaatregelen.
2. We nemen de belangrijkste netto-risico's op in de paragraaf 'Weerstandsvermogen en risicomanagement' in de begroting en jaarrekening. Waar nodig rapporteren we tussentijds over de voortgang.
3. In dezelfde paragraaf nemen we ook de risico's op die mogelijk op termijn impact hebben op de begroting. We verwerken deze structureel in de begroting zodra ze zich zeker voordoen.

Het huidige risicomanagementsysteem is een ad-hocproces. De komende jaren werken we aan het verder structureren van het risicomanagementproces en het vergroten van het risicobewustzijn.

Overzicht belangrijkste risico's

In deze paragraaf geven we een overzicht van de belangrijkste geïnventariseerde risico's.

Financieel
Veranderend overheidsbeleid kan leiden tot financiële onzekerheden. In oktober zijn verkiezingen gehouden en is de vorming van een nieuw kabinet gestart. Daarmee breekt een nieuwe beleidsperiode aan, waarvan de richting en financiële gevolgen nog niet volledig duidelijk zijn. De landelijke politiek kent bovendien een steeds kortere beleidscyclus, waardoor accenten in prioriteiten en bekostiging sneller kunnen verschuiven.

Deze landelijke ontwikkelingen kunnen leiden tot taakuitbreiding of verschuiving van verantwoordelijkheden. De afgelopen periode is gebleken dat dergelijke trajecten vaak incidenteel worden gefinancierd, terwijl de opgaven structureel van aard zijn. Bij beperkte middelen blijven stabiliteit in uitvoering en financiële continuïteit van groot belang. VRF volgt het overheidsbeleid nauwgezet en signaleert financiële risico's tijdig om deze waar mogelijk te beheersen.

Ook autonome ontwikkelingen kunnen tot risico's leiden. Bij hoge inflatie of een substantiële loonstijging door cao-ontwikkelingen bestaat het risico dat de indexatie van onze budgetten – zoals vastgelegd in de financiële verordening – ontoereikend is. Hierdoor kunnen investeringen in huisvesting, kazernes, materieel, materiaal, personeel en IT-infrastructuur onder druk komen te staan. Dit kan de kwaliteit van onze dienstverlening beïnvloeden.

Personeelstekorten
Op de huidige arbeidsmarkt is het lastig om voldoende kwalitatief personeel te werven. Hierdoor kan onze taakuitvoering in gevaar komen. Dit speelt binnen alle organisatieonderdelen en kan gevolgen hebben. Zo kan de kwaliteit van de dienstverlening onder druk komen te staan, kan imagoschade ontstaan of kan de dienstverlening alleen worden gerealiseerd tegen onevenredig hoge kosten.

Met wervingscampagnes, opleidingsprogramma's en goed werkgeverschap zetten wij in op het binden, behouden en doorontwikkelen van ons personeel.

Cyberdreigingen
Voor onze dagelijkse bedrijfsvoering zijn we afhankelijk van tijdige en betrouwbare informatie. Tegelijkertijd moeten we voorkomen dat (privacy)gevoelige informatie in verkeerde handen komt. Dit is een complexe opgave, omdat de dreiging van cybercriminelen en statelijke actoren significant is toegenomen. Daarom stelt VRF zich als doel om effectief weerstand te bieden tegen cyberdreigingen en beveiligingsincidenten én om deze weerbaarheid op een meetbare en verifieerbare wijze aan te tonen. Het uitgangspunt is het ambitieniveau 'aantoonbaar weerbaar'.

VRF moet ook de komende jaren passende nieuwe informatiebeveiligingsmaatregelen blijven nemen om de digitale weerbaarheid te waarborgen. Daarnaast willen we voldoen aan de gestelde normen zoals de Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO), NEN7510 en Netwerk-en Informatiebeveiliging (NIS2), om de meetbaarheid en verifieerbaarheid te borgen. Ook voeren we periodiek interne audits en penetratietests uit en geven we bewustwordingstrainingen.

Wegvallen van maatwerk- en markttaken
VRF voert diverse taken uit die nauw verbonden zijn met de basistaak, maar die we niet collectief uitvoeren. Voorbeelden hiervan zijn:
- maatwerk voor de jeugdgezondheidszorg (JGZ);
- dienstverlening naar aanleiding van de Omgevingswet;
- reizigersvaccinaties.

Voor deze taken zetten we deels vast personeel in en doen we een beroep op overhead. Het wegvallen van deze taken betekent zowel incidentele fricties als het vervallen van structurele dekking.

Bouwagenda voor nieuwbouw en verbouw
Veiligheidsregio Fryslân is een kapitaalintensieve organisatie. Vooral bij de brandweer is sprake van een gedegen investeringsplanning, mede door de bouwagenda. Deze bouwagenda betreft een planning voor grootschalige nieuwbouw en verbouw van onze brandweerkazernes.

In hoeverre we de planning halen, hangt af van diverse omstandigheden. We zijn hierbij onder meer afhankelijk van planvorming bij gemeenten, beperkingen bij aansluiting op het elektriciteitsnetwerk en de beschikbaarheid van leveranciers. In de praktijk constateren we dan ook dat de investeringen achterblijven op het plan.

Dit leidt op korte termijn tot financiële voordelen door vrijval van kapitaallasten. Op de lange termijn ontstaan echter financiële risico's. De bouwkosten zijn de afgelopen jaren fors gestegen, waardoor uitgestelde investeringen mogelijk hoger uitvallen.

Financiële kengetallen

Van de in het BBV opgenomen kengetallen zijn vier van toepassing op VRF. Deze kengetallen zijn als volgt uitgewerkt:

Kengetallen	Jaarverslag 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Netto-schuldquote	47,41%	74,08%	73,37%
Netto-schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte leningen	47,41%	74,08%	73,37%
Solvabiliteit	12,75%	2,84%	6,2%
Structurele exploitatieruimte	0%	0%	0%

Netto-schuldquote

De netto-schuldquote weerspiegelt het schuldenniveau van de organisatie ten opzichte van de exploitatie. Hoe hoger het getal, hoe groter de netto-schuld ten opzichte van het begrotingstotaal. De netto-schuldquote is lager dan begroot, omdat de geplande langlopende lening niet is aangetrokken. Doordat diverse investeringen vertraging opliepen, was externe financiering nog niet nodig.

Solvabiliteit

De solvabiliteitsratio geeft inzicht in de mate waarin de organisatie aan haar financiële verplichtingen kan voldoen. We berekenen de ratio als het aandeel eigen vermogen ten opzichte van het totale vermogen (balanstotaal). De solvabiliteit van gemeenschappelijke regelingen is over het algemeen laag. Dit komt doordat de deelnemende gemeenten wettelijk verplicht zijn om ervoor te zorgen dat de gemeenschappelijke regeling altijd over voldoende middelen beschikt om aan de verplichtingen te kunnen voldoen. Een gemeenschappelijke regeling hoeft om die reden geen eigen weerstandscapaciteit aan te houden.

In de beleidsnota Weerstandsvermogen 2023-2026 is vastgelegd dat de algemene reserve alleen bestaat uit een egalisatiereserve. Hiermee minimaliseren we onze reservepositie.
Tegelijkertijd voeren we een aantal kapitaalintensieve activiteiten uit. Denk aan investeringen in materieel en materiaal voor de repressieve dienstverlening en aan het realiseren, inrichten en instandhouden van brandweerkazernes, consultatiebureaus en kantoorlocaties. Deze kapitaalintensieve activiteiten leiden tot een relatief hoge externe financieringsbehoefte. De lage reservepositie in combinatie met de kapitaalintensieve activiteiten leidt tot een relatief lage solvabiliteit.

7.3. Bedrijfsvoering

7.3.1 Inleiding

Het organisatieonderdeel Bedrijfsvoering bestaat uit de afdelingen Communicatie, Informatiemanagement, Facilitair Bedrijf, Personeel & Organisatie en Financiën & Administratie. Bedrijfsvoering draagt bij aan een veilig en gezond Fryslân door de primaire processen van VRF – brandweerzorg, crisisbeheersing en publieke gezondheidszorg – zo gericht en effectief mogelijk te ondersteunen. Bedrijfsvoering is expert op het gebied van de bedrijfsvoeringportefeuilles en ondersteunt het primaire proces door te faciliteren, adviseren en te helpen bij het bewaken van grenzen. Door deze taken centraal te beleggen, verlagen we kosten en kwetsbaarheid en verhogen we de kwaliteit.

7.3.2 Goed werkgeverschap

VRF is een energieke organisatie met bevlogen medewerkers die zich dagelijks inzetten voor een veilig en gezond Fryslân. We willen een goede en aantrekkelijke werkgever zijn. Daarom bieden we ruimte voor persoonlijke ontwikkeling en investeren we in de professionalisering van onze medewerkers. Dat doen we onder andere door opleiden en trainen, het inzetten van interne loopbaancoaches en het organiseren van intervisie. We voeren daarnaast een medewerkerstevredenheidsonderzoek uit om feedback op te halen uit de organisatie. Deze input gebruiken we om ons werkgeverschap verder te verbeteren.

Ook gezondheid en vitaliteit vinden we belangrijk voor onze medewerkers. Daarom stellen we preventieve instrumenten beschikbaar zoals een budgetcoach en een mantelzorgmakelaar. De komende jaren zetten we in op duurzame inzetbaarheid van medewerkers binnen het gezondheids- en veiligheidsdomein. We sluiten aan bij de landelijke plannen van Brandweer Fryslân om meer aandacht te geven aan duurzame inzetbaarheid en arbeidsveiligheid. Specifiek besteden we daarbij aandacht aan PTSS als beroepsziekte. Omdat PTSS iedere medewerker kan raken, geven we hier organisatiebreed blijvende en zorgvuldige aandacht aan.

7.3.3 Integriteitsbeleid en gedragscode

VRF heeft de verantwoordelijkheid om een integere organisatie te zijn. Daarom hebben we integriteitsbeleid en een gedragscode opgesteld. Hierover rapporteren we jaarlijks aan het bestuur.
Doelstellingen van het integriteitsbeleid zijn:

- Integriteit blijvend onder de aandacht brengen en bespreekbaar maken.
- Helderheid verschaffen over wat we verwachten van medewerkers en management en hoe we omgaan met eventuele misstanden.

De gedragscode geeft betekenis aan rechten, plichten, procedures en sancties die wettelijk zijn vastgelegd. De gedragsregels bieden houvast in de dagelijkse professionele omgang met de klant en met elkaar. De gedragscode is daarmee een uitwerking van het integriteitsbeleid.

7.3.4 Privacy & security

We hebben passende technische en organisatorische maatregelen getroffen om persoonsgegevens te beschermen en te voldoen aan de privacywetgeving. Ook in 2027 houdt de functionaris gegevensbescherming onafhankelijk toezicht op de naleving van de privacywetgeving en het privacybeleid. De privacy officer ondersteunt de organisatie bij de uitvoering en verdere borging hiervan. Zij signaleren risico's en adviseren over verbetermaatregelen, ieder vanuit de eigen rol. Over hun bevindingen rapporteren zij periodiek aan de directie en het dagelijks bestuur. Daarmee willen we privacy-incidenten zoveel mogelijk voorkomen en, als ze zich voordoen, de impact beperken.

Voor de dagelijkse bedrijfsvoering is VRF sterk afhankelijk van tijdige en betrouwbare informatie. Tegelijkertijd moeten we voorkomen dat (privacy)gevoelige informatie in verkeerde handen komt. Net als bij andere organisaties nemen cyberdreigingen toe. Daarom stelt VRF zich tot doel om effectief weerstand te bieden tegen cyberdreigingen en beveiligingsincidenten, en deze weerbaarheid aantoonbaar en toetsbaar te maken. Ons uitgangspunt is helder: 'aantoonbaar weerbaar'.

Informatiebeveiliging blijft daarom onverminderd aandacht vragen. Dit is nodig door toenemende internationale dreigingen, verdere digitalisering, steeds geavanceerdere werkwijzen van cybercriminelen en de groeiende wet- en regelgeving, zoals de Cyberbeveiligingswet en de Europese Data- en AI-verordening. VRF blijft daarom investeren in passende en toekomstbestendige maatregelen. We laten de effectiviteit daarvan toetsen via periodieke externe audits. Hoewel een cyberincident nooit volledig kan worden uitgesloten, doen we er alles aan om de kans daarop en de mogelijke impact zo klein mogelijk te maken.

7.3.5 Organisatiethema's

In de Meerjarenkoers VRF 2023-2026 benoemen we drie organisatiethema's: passend personeel bij onze adaptieve opgave, duurzaamheid en procesgericht werken. In deze beleidsperiode geven we vorm aan onze ambitie op deze thema's. Daarbij werken we datagedreven. Dit betekent dat we sturen op basis van onbewerkte feiten en ruwe data. Hierdoor kunnen we sneller, beter en accurater beslissingen nemen. We gebruiken deze inzichten ook als input voor nieuw beleid op het gebied van veiligheid en gezondheid en voor het optimaliseren van onze werkprocessen.

Passend personeel bij onze adaptieve opgave

VRF moet zich voortdurend aanpassen aan wat de buitenwereld van ons vraagt. Dit vraagt aanpassingsvermogen en een vooruitziende blik. Tegelijkertijd vragen onze wettelijke en reguliere taken juist om stabiliteit. Voor al deze opgaven hebben we passend personeel nodig.
We richten ons op het vinden en behouden van passend personeel.

Het vinden van passend personeel wordt de komende jaren uitdagender. Vooral in specialistische en zorgfuncties is sprake van schaarste. Daarnaast bereikt een deel van ons personeel de pensioengerechtigde leeftijd. We spelen hierop in met functiedifferentiatie, taakherziening en regionale en landelijke samenwerking. Ook verbeteren we onze arbeidsmarktcommunicatie en passen we onze werving en selectie aan, zodat we de juiste doelgroepen bereiken en activeren.

Het behouden van personeel is minstens zo belangrijk. Daarom zetten we actief in op duurzame inzetbaarheid. Met aandacht voor gezondheid, ontwikkeling en werkplezier blijven medewerkers vitaal, bekwaam en gemotiveerd – nu en in de toekomst.

Een belangrijk onderdeel hiervan is digitale fitheid. Die wordt steeds belangrijker door ontwikkelingen zoals AI en veranderende wet- en regelgeving. Deze ontwikkelingen bieden kansen, maar brengen ook risico's met zich mee. Denk aan datalekken, verminderde productiviteit, weerstand tegen verandering en compliance-risico's. Om risico's te beperken en kansen te benutten, investeren we de komende jaren actief in het digitaal vaardig maken en houden van onze medewerkers.

Duurzaamheid

We zijn ons bewust van onze leefomgeving. Klimaatverandering raakt ons direct en indirect in het dagelijks werk. We voelen daarin urgentie. Als gemeenschappelijke regeling en uitvoeringsorganisatie nemen we hierin geen koploperspositie in ten opzichte van de Friese gemeenten. Wel nemen we als maatschappelijke organisatie verantwoordelijkheid voor ons deel in deze opgave. Dat betekent dat we binnen onze invloedssfeer realistische en haalbare stappen zetten op het gebied van klimaat, circulariteit en milieu.

We volgen de wettelijke regels en opgaven, sluiten aan bij bestaande initiatieven, zijn transparant over onze voortgang en dragen actief bij aan een veilige en gezonde leefomgeving – nu en in de toekomst.

Procesgericht werken
De maatschappij vraagt steeds meer aanpassingsvermogen en flexibiliteit van ons. We moeten ons blijven ontwikkelen, snel kunnen schakelen en continu sturen op kwaliteit, efficiëntie en effectiviteit. Sinds 2023 bouwen we binnen VRF, onder het motto Leren door te doen, aan de basis voor procesgericht werken en een verbetergerichte mindset. Concreet betekent dit dat we de klant nog meer centraal stellen, slimmer samenwerken en processen zo inrichten dat we problemen voorkomen en continu verbeteren via de PDCA-cyclus. Het groeien naar een organisatie waarin continu verbeteren vanzelfsprekend is, vraagt om een cultuurverandering.
Daar werken we de komende jaren stap voor stap aan.

interview

Samen slimmer werken, met hart voor de Friese inwoner

Op de stuurmuur worden doelen en voortgang inzichtelijk gemaakt. V.l.n.r: Lysanne van der Kuip, Linda Hasz

Bij Veiligheidsregio Fryslân staat één ding centraal: er zijn voor de Friese inwoner. Die gedeelde drijfveer vormt het vertrekpunt voor procesgericht werken en continu verbeteren binnen de organisatie. "De vraag is steeds: hoe kunnen we het werk slimmer organiseren, zodat onze klant de beste diensten en dienstverlening krijgt?" zeggen Linda Hasz, directie- en managementadviseur bedrijfsvoering, en Lysanne van der Kuip, business procesanalist.

Leren door te doen
Sinds 2023 werkt VRF aan procesgericht werken via de aanpak leren door te doen. "Die aanpak past gewoon goed bij onze organisatie," zegt Linda. "Het is concreet en geeft mensen de ruimte om zaken binnen hun werk te verbeteren en er stap voor stap achter te komen wat wel en niet werkt." Procesgericht werken is geen doel op zich, maar een middel om toe te werken naar een cultuur waarin continu verbeteren vanzelfsprekend wordt.

Van taak naar proces
VRF werkt sterk taakgericht. Mensen weten wat ze moeten doen en zetten zich daar volledig voor in. Wat minder vanzelf gaat, is kijken naar het hele proces. Lysanne: "Een werkproces doe je bijna nooit alleen, je werkt samen met collega's uit andere teams. Door niet alleen naar je eigen taak te kijken, maar naar het hele proces, vergroot je de samenhang, efficientie en wendbaarheid. Als je weet hoe een proces loopt en wat daarin belangrijk is voor jou en anderen, kun je beter bijsturen als er iets verandert."

Eerst begrijpen, dan pas oplossen
De neiging om snel te handelen als iets niet goed loopt, is begrijpelijk en werkt vaak goed in crises. Tegelijkertijd zien Linda en Lysanne dat dit niet altijd duurzaam is "Eerst vertragen is belangrijk. Wat is hier nou echt aan de hand? Door dat samen goed te onderzoeken worden de grondoorzaken duidelijk. Door die oorzaken aan te pakken, realiseer je verbeteringen die echt werken en duurzaam zijn."

Wat levert het op in de praktijk?
Binnen de jeugdgezondheidszorg wordt bijvoorbeeld gewerkt aan het verhogen van de opkomst bij het periodiek gezondheidsonderzoek. "Het no-showpercentage was te hoog," geeft Lysanne aan. "Wat bleek na onderzoek? De digitalisering is niet voor iedereen automatisch makkelijker. Soms komen mails in de spam en soms is een afspraak lastig te maken of te verzetten. Met dat inzicht kunnen we gericht werken aan verbeteringen."

>

"Ook intern hebben we resultaten geboekt", vult Linda aan. "De drukwerkkosten liepen steeds op. Door dit eerst te analyseren verbeterde het inzicht en maakten we duidelijke afspraken. Daardoor bleven de kosten het afgelopen jaar binnen budget. Een ander voorbeeld is het tellen van ademluchttoestellen. Dat gebeurt nu in één dag in plaats van twee."

Ondersteund door procescoaches
Procesgericht werken binnen VRF wordt ondersteund door een team Procesmanagement met procescoaches. Zij helpen teams en het management bij vragen over verbeteren en slimmer organiseren. "Dat is niet altijd een verbetertraject", leggen Linda en Lysanne uit. "Soms is een analysegesprek genoeg, soms gaat het om meedenken over sturing en monitoring en een andere keer volstaat alleen advies. Daarom kijken we altijd wat een vraag echt nodig heeft: wat helpt hier nu het meest?"

Wanneer is continu verbeteren echt een manier van werken geworden?
Daar zijn Linda en Lysanne duidelijk over. "Als het aanjagen niet meer nodig is. Als verbeteren net zo normaal is als andere ondersteunende vakgebieden." Dat vraagt meer dan alleen plannen en doen. "We zijn hier goed in Plan en Do, maar Check en Act schieten er nog weleens bij in. Om daar stappen in te maken, werken we met een stuurmuur in teams en afdelingen. Doelen, voortgang en knelpunten staan daar duidelijk op en dat maakt het (bij)sturen en monitoren makkelijker."

Richting 2027 blijven we dit aandacht geven, zodat verbeteringen niet tijdelijk zijn, maar geborgd raken in het dagelijks werk. "Het werk wordt efficiënter en effectiever en daarmee leuker, want er is meer tijd en aandacht voor het vak en voor ons uiteindelijke doel: het ondersteunen van de Friese inwoner."

7.4. Onderhoud kapitaalgoederen

In deze paragraaf beschrijven we het beheer- en onderhoudsbeleid voor de gebouwen die Veiligheidsregio Fryslân structureel en tijdelijk bezit of huurt. Het gaat om:

- het hoofdkantoor aan de Harlingertrekweg;
- 66 brandweerkazernes, waarvan 49 in eigendom;
- twee boothuizen (beide in eigendom);
- een gehuurde opslagloods die fungeert als distributiecentrum en wordt gebruikt voor de opslag van afgeschreven materieel;
- 45 huurlocaties voor de jeugdgezondheidszorg van de GGD;
- het Regionaal Coördinatie Centrum (RCC), dat is ondergebracht in het hoofdkantoor.

Kwaliteitsniveau beheer en onderhoud

Voor beheer en onderhoud van kapitaalgoederen passen we de NEN-2767 norm toe. Deze norm is een veelgebruikte methode voor conditiemeting en legt de technische kwaliteit van bouw- en installatiedelen objectief vast. De norm kent zes conditiescores: niveau één staat voor 'uitstekend' en niveau zes staat voor 'zeer slecht'. De bestuurlijke afspraak is, net als voorgaande jaren, conditiescore drie. Dit betekent dat wij een 'redelijke conditie'nastreven. Plaatselijke zichtbare veroudering is acceptabel, zolang de functie van bouw- en installatiedelen niet in gevaar komt. Voor huurlocaties streven we ernaar om een vergelijkbare conditiescore vast te leggen in de huurovereenkomsten.

Onderhoudsvoorzieningen

Op basis van dit uitgangspunt maken wij onderhoudsvoorzieningen. Daarmee spreiden we de lasten van groot onderhoud over meerdere jaren. De toevoeging aan de voorzieningen (met andere woorden: de jaarlijkse lasten) baseren we op het gemiddelde bedrag aan groot onderhoud dat we redelijkerwijs kunnen voorzien.

Wettelijk moeten voorzieningen eens in de vijf jaar worden geëvalueerd. In de praktijk hanteren wij hiervoor een richtlijn van eens per vier jaar. Tijdens de schouw van 2026 voeren we een volledige onderhoudsinspectie uit van het hoofdkantoor en de locaties die door de brandweer in gebruik zijn. Vanaf 2027 baseren we de onderhoudsvoorzieningen op de actuele bevindingen van deze schouw.

7.5. Verbonden partijen

Definitie Verbonden Partij

Een verbonden partij is een privaat- of publiekrechtelijke organisatie waarin Veiligheidsregio Fryslân (VRF) zowel een financieel als een bestuurlijk belang heeft. Van een financieel belang is sprake als VRF aansprakelijk is voor verplichtingen van de rechtspersoon. Van een bestuurlijk belang is sprake als VRF zeggenschap heeft.
VRF heeft formeel één verbonden partij: stichting brandweeropleidingen Noord (SBON).

Stichting brandweeropleidingen Noord (SBON)

Veiligheidsregio Fryslân (VRF) neemt samen met de Veiligheidsregio's Groningen en Drenthe deel aan de Stichting Brandweeropleidingen Noord (SBON). De stichting verzorgt opleidings- en oefenactiviteiten voor de deelnemende veiligheidsregio's via aan haar gelieerde vennootschappen en belast deze dienstverlening door aan de afnemende regio's. Met deze deelname wordt het openbaar belang gediend van het borgen van vakbekwaam brandweerpersoneel tegen maatschappelijk aanvaardbare kosten. VRF heeft een bestuurlijk belang via vertegenwoordiging in het bestuur van de stichting en daarmee invloed op het beleid en de strategische koers.

In 2025 heeft het algemeen bestuur besloten SBON formeel te verbinden aan Veiligheidsregio Fryslân. Op grond van artikel 31a van de Wet gemeenschappelijke regelingen is het ontwerpbesluit voor wensen en bedenkingen voorgelegd aan de gemeenteraden; er zijn geen wensen of bedenkingen ingediend. Ook de algemeen besturen van de Veiligheidsregio's Groningen en Drenthe hebben ingestemd met het verbinden van SBON aan VRF. VRF neemt samen met de twee andere veiligheidsregio's voor gelijke delen (ieder 1/3) deel in de stichting en heeft daarmee een indirect financieel belang via het aandeel in het kapitaal van de aan SBON gelieerde vennootschappen.

De privaatrechtelijke rechtsvorm van SBON blijft gehandhaafd. Naar aanleiding van het besluit worden formele juridische handelingen verricht om governance, sturing en beheersing te versterken. Dit betreft onder meer de aanpassing van de statuten van SBON en de aan haar gelieerde vennootschappen en het sluiten van een deelnemersovereenkomst tussen de veiligheidsregio's en SBON. In deze afspraken worden zeggenschap, toezicht en financiële verantwoordelijkheden vastgelegd, evenals uitgangspunten voor investeringen en het omgaan met financiële risico's. De financiële risico's hebben betrekking op mogelijke exploitatietekorten, investeringsbesluiten en aansprakelijkheden voortvloeiend uit de bedrijfsvoering.

Via de bestuursdeelname heeft VRF invloed op de financiële en strategische besluitvorming. Hiermee wordt voldaan aan de BBV-vereisten voor transparantie en risicobeheersing bij verbonden partijen.

7.6. Wet open overheid

De Wet open overheid (Woo) schrijft voor dat een bestuursorgaan in de begroting aandacht besteedt aan de beleidsvoornemens voor de uitvoering van de wet. In deze paragraaf doen wij daarom verslag van onze beleidsvoornemens. Daarbij richten wij ons op de drie pijlers van de Woo:

- actieve openbaarmaking;
- passieve openbaarmaking;
- verbetering van de informatiehuishouding.

1. Actieve openbaarmaking
Informatie die actief openbaar gemaakt moet worden, moet digitaal vindbaar zijn via de Woo-index. Veiligheidsregio Fryslân is aangesloten op de Woo-index. Wij maken documenten openbaar via de Woo-index door deze eerst op de eigen website te publiceren. In de Woo-index verschijnt vervolgens een link naar deze internetlocatie.
Vanaf 1 november 2024 moeten de eerste vijf informatiecategorieën verplicht openbaar gemaakt worden via de Woo-index. Het gaat om:

- wetten en algemeen verbindende voorschriften (art. 3.3, eerste lid, onderdeel a);
- overige besluiten van algemene strekking (art. 3.3, eerste lid, onderdeel b);
- organisatie en werkwijze (art. 3.3, eerste lid, onderdeel d);
- bereikbaarheidsgegevens (art. 3.3, eerste lid, onderdeel e);
- vergaderstukken Staten-Generaal (art. 3.3, tweede lid, onderdeel b).

VRF voldoet hieraan: Overzicht eerste tranche WOO-index | Instructie | KOOP Kennis- en exploitatiecentrum officiële overheidspublicaties.

2. Passieve openbaarmaking
Iedereen kan VRF vragen om bepaalde informatie openbaar te maken via een Woo-verzoek. Het moet dan wel gaan om informatie die al in bestaande documenten staat, zoals brieven, rapporten, memo's en e-mailberichten. De gevraagde informatie moet betrekking hebben op ons werk. Op onze website staat hoe het indienen van een Woo-verzoek werkt.

Als wij informatie met een Woo-besluit openbaar maken, is deze informatie voor iedereen toegankelijk. In 2025 hebben we vijf Woo-verzoeken tijdig afgehandeld.

3. Verbetering van de informatiehuishouding
Een uitgangspunt van de Woo, maar ook van de Archiefwet 1995, is dat de informatiehuishouding op orde is. Het verbeteren van de informatiehuishouding is voor ons niet nieuw. Wij zetten op dit vlak jaarlijks stappen, mede door de doorlopende digitalisering. In 2025 hebben we flinke stappen gezet in het opruimen, ordenen en structureren van het fysieke archief. Daarnaast actualiseren we het overzicht van welke processen welke documenten gebruiken en welke vernietigingstermijnen daarbij horen. We verwachten deze slag in 2026 af te ronden en te digitaliseren.

8. Financiële begroting

8.1. Overzicht van baten en lasten

Primitieve begroting 2027			
	Lasten	Baten	Saldo
Programma Gezondheid			
Pijler 1	17.773.778	56.320	17.717.458
Pijler 2	13.273.433	3.816.931	9.456.502
Pijler 3	2.062.321	1.137.007	925.314
Pijler 4	2.104.614	2.104.614	-
Toegerekende organisatiekosten	7.935.052	56.339	7.878.714
	43.149.198	7.171.211	35.977.988
Dekkingsmiddelen gezondheid			
Gemeentelijke bijdrage		36.079.987	-36.079.987
		36.079.987	-36.079.987
Totaal saldo van baten en lasten	43.149.198	43.251.197	-102.000
Reservemutaties gezondheid	102.000	-	102.000
Gerealiseerd resultaat gezondheid	**43.251.198**	**43.251.198**	**-**

Programma Crisisbeheersing	Lasten	Baten	Saldo
Producten Crisisbeheersing	10.003.933	203.345	9.800.588
Toegerekende organisatiekosten	1.195.410	8.488	1.186.923
	11.199.344	211.833	10.987.511
Dekkingsmiddelen crisisbeheersing			
Rijksbijdrage BDUR		6.585.112	-6.585.112
Gemeentelijke bijdrage		4.402.399	-4.402.399
	-	10.987.511	-10.987.511
Totaal saldo van baten en lasten	11.199.344	11.199.344	-
Reservemutaties crisisbeheersing	-	-	-
Gerealiseerd resultaat Crisisbeheersing	**11.199.344**	**11.199.344**	**-**

Programma Brandweer	Lasten	Baten	Saldo
Producten brandweer	47.734.603	1.104.231	46.630.372
Toegerekende organisatiekosten	11.480.062	81.509	11.398.553
	59.214.665	1.185.740	58.028.925
Dekkingsmiddelen brandweer			
Rijksbijdrage BDUR		5.541.778	-5.541.778
Gemeentelijke bijdrage		52.401.809	-52.401.809
		57.943.587	-57.943.587
Totaal saldo van baten en lasten	59.214.665	59.129.327	85.338
Reservemutaties brandweer	-	85.338	-85.338
Gerealiseerd resultaat brandweer	59.214.665	59.214.665	-
Gerealiseerd resultaat	**113.665.208**	**113.665.208**	**-**
Waarvan incidentele baten en lasten	102.000	85.338	-16.662
Structureel saldo	113.563.208	113.579.870	16.662

Overzicht baten en lasten art 27 BBV			
	Lasten	**Baten**	**Saldo**
Programma gezondheid	34.525.310	43.194.860	8.669.550
Programma crisisbeheersing	9.291.957	11.190.856	1.898.900
Programma brandweer	44.965.344	59.047.818	14.082.474
Algemene dekkingsmiddelen	-	-	-
Overhead	24.110.462	146.336	-23.964.127
Heffing vpb	10.000	-	-10.000
Onvoorzien	660.135	-	-660.135
Saldo van baten en lasten	***113.563.208***	***113.579.870***	***16.662***
Toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves per programma	102.000	85.338	-16.662
Resultaat	***113.665.208***	***113.665.208***	***-***

Meerjarenperspectief 1/2

	Jaarrekening 2025			Begroting 2026			Begroting 2027		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
Programma Gezondheid									
Pijler 1	23.579.559	6.685.729	16.893.830	18.165.973	56.156	18.109.817	17.773.778	56.320	17.717.458
Pijler2	18.509.387	9.689.601	8.819.786	13.345.548	3.796.316	9.549.232	13.273.433	3.816.931	9.456.502
Pijler 3	7.251.211	6.304.990	946.221	2.037.318	1.132.703	904.615	2.062.321	1.137.007	925.314
Pijler 4	2.165.653	2.185.357	-19.704	2.098.454	2.098.454	-	2.104.614	2.104.614	-
Toegerekende organisatiekosten	7.839.956	78.668	7.761.288	7.701.468	54.736	7.646.732	7.935.052	56.339	7.878.713
	59.345.767	24.944.345	34.401.422	43.348.761	7.138.365	36.210.396	43.149.198	7.171.211	35.977.987
Dekkingsmiddelen Gezondheid									
Gemeentelijke bijdrage		32.926.433	-32.926.433		35.172.396	-35.172.396		36.079.987	-36.079.987
		32.926.433	-32.926.433	-	35.172.396	-35.172.396		36.079.987	-36.079.987
Totaal saldo van baten en lasten	59.345.767	57.870.778	1.474.989	43.348.761	42.310.761	1.038.000	43.149.198	43.251.197	-102.000
Reservemutaties Gezondheid	102.000	1.190.266	-1.088.266	102.000	1.140.000	-1.038.000	102.000	-	102.000
Gerealiseerd resultaat Gezondheid	**59.447.767**	**59.061.045**	**386.723**	**43.450.761**	**43.450.761**	**-**	**43.251.198**	**43.251.198**	**-**
Programma Crisisbeheersing	**Lasten**	**Baten**	**Saldo**	**Lasten**	**Baten**	**Saldo**	**Lasten**	**Baten**	**Saldo**
Producten Crisisbeheersing	6.858.865	217.453	6.641.412	8.629.617	214.686	8.414.931	10.003.933	203.345	9.800.588
Toegerekende organisatiekosten	1.472.375	11.851	1.460.524	1.160.221	8.246	1.151.975	1.195.410	8.488	1.186.923
	8.331.241	229.304	8.101.936	9.789.838	222.932	9.566.906	11.199.344	211.833	10.987.511
Dekkingsmiddelen Crisisbeheersing									
Rijksbijdrage BDUR		5.499.555	-5.499.555		5.347.245	-5.347.245		6.585.112	-6.585.112
Gemeentelijke bijdrage		3.652.100	-3.652.100		4.219.661	-4.219.661		4.402.399	-4.402.399
	-	9.151.655	-9.151.655		9.566.906	-9.566.906		10.987.511	-10.987.511
Totaal saldo van baten en lasten	8.331.241	9.380.959	-1.049.719	9.789.838	9.789.838	-	11.199.344	11.199.344	-
Reservemutaties Crisisbeheersing	-	34.539	-34.539	-	-	-			
Gerealiseerd resultaat Crisisbeheersing	**8.331.241**	**9.415.498**	**-1.084.258**	**9.789.838**	**9.789.838**	**-**	**11.199.344**	**11.199.344**	**-**
Programma Brandweer	**Lasten**	**Baten**	**Saldo**	**Lasten**	**Baten**	**Saldo**	**Lasten**	**Baten**	**Saldo**
Producten Brandweer	43.571.223	1.332.016	42.239.207	47.693.333	1.003.568	46.689.765	47.734.603	1.104.231	46.630.372
Toegerekende organisatiekosten	11.342.482	113.811	11.228.672	11.142.124	79.190	11.062.933	11.480.062	81.509	11.398.553
	54.913.705	1.445.826	53.467.879	58.835.456	1.082.758	57.752.698	59.214.665	1.185.740	58.028.925
Dekkingsmiddelen Brandweer									
Rijksbijdrage BDUR		6.342.784	-6.342.784		6.143.250	-6.143.250		5.541.778	-5.541.778
Gemeentelijke bijdrage		49.414.024	-49.414.024		51.250.839	-51.250.839		52.301.809	-52.301.809
		55.756.808	-55.756.808		57.394.089	-57.394.089		57.843.587	-57.843.587
Totaal saldo van baten en lasten	54.913.705	57.202.634	-2.288.928	58.835.456	58.476.847	358.609	59.214.665	59.129.327	85.338
Reservemutaties Brandweer		497.002	-497.002	-	358.609	-358.609	-	85.338	-85.338
Gerealiseerd resultaat Brandweer	**54.913.705**	**57.699.636**	**-2.785.931**	**58.835.456**	**58.835.456**	**-**	**59.214.665**	**59.214.665**	**-**
Gerealiseerd resultaat	**122.692.714**	**126.176.179**	**-3.483.465**	**112.076.056**	**112.076.056**	**-**	**113.665.208**	**113.665.208**	**-**
Waarvan incidentele baten en lasten	6.225.000	7.399.807	-1.174.807	-	-	-	102.000	85.338	-16.662
Structureel saldo	**116.467.714**	**118.776.371**	**-2.308.658**	**112.076.056**	**112.076.056**	**-**	**113.563.208**	**113.579.870**	**16.662**

Meerjarenperspectief 2/2

	Begroting 2028			Begroting 2029			Begroting 2030		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
Programma Gezondheid									
Pijler 1	18.864.892	59.720	18.805.172	19.633.097	63.365	19.569.732	20.362.798	65.636	20.297.162
Pijler2	14.089.400	4.047.320	10.042.080	14.654.228	4.294.367	10.359.861	15.200.213	4.448.277	10.751.936
Pijler 3	2.189.335	1.205.636	983.699	2.275.238	1.279.227	996.011	2.360.287	1.325.075	1.035.212
Pijler 4	2.239.285	2.239.285	-	2.287.147	2.287.147	-	2.378.633	2.378.633	-
Toegerekende organisatiekosten	8.319.323	57.521	8.261.802	8.653.943	58.731	8.595.212	8.930.248	59.965	8.870.283
	45.702.235	7.609.482	38.092.753	47.503.653	7.982.837	39.520.816	49.232.179	8.277.586	40.954.593
Dekkingsmiddelen Gezondheid									
Gemeentelijke bijdrage		38.004.753	-38.004.753		39.622.816	-39.622.816		40.981.593	-40.981.593
		38.004.753	-38.004.753		39.622.816	-39.622.816		40.981.593	-40.981.593
Totaal saldo van baten en lasten	45.702.235	45.614.235	88.000	47.503.653	47.605.653	-102.000	49.232.179	49.259.179	-27.000
Reservemutaties Gezondheid	102.000	190.000	-88.000	102.000	-	102.000	102.000	75.000	27.000
Gerealiseerd resultaat Gezondheid	**45.804.235**	**45.804.235**	**-**	**47.605.653**	**47.605.653**	**-**	**49.334.179**	**49.334.179**	**-**
Programma Crisisbeheersing	**Lasten**	**Baten**	**Saldo**	**Lasten**	**Baten**	**Saldo**	**Lasten**	**Baten**	**Saldo**
Producten Crisisbeheersing	10.479.988	214.338	10.265.650	10.888.712	223.831	10.664.881	11.216.345	231.505	10.984.840
Toegerekende organisatiekosten	1.253.301	8.666	1.244.635	1.303.711	8.848	1.294.863	1.345.336	9.034	1.336.302
	11.733.289	223.004	11.510.285	12.192.423	232.679	11.959.744	12.561.681	240.538	12.321.143
Dekkingsmiddelen Crisisbeheersing									
Rijksbijdrage BDUR		6.585.112	-6.585.112		6.585.112	-6.585.112		6.585.112	-6.585.112
Gemeentelijke bijdrage		4.925.173	-4.925.173		5.374.632	-5.374.632		5.736.030	-5.736.030
		11.510.285	-11.510.285		11.959.744	-11.959.744		12.321.143	-12.321.143
Totaal saldo van baten en lasten	11.733.289	11.733.289	-	12.192.423	12.192.423	-	12.561.681	12.561.681	-
Reservemutaties Crisisbeheersing							-	-	-
Gerealiseerd resultaat Crisisbeheersing	**11.733.289**	**11.733.289**	**-**	**12.192.423**	**12.192.423**	**-**	**12.561.681**	**12.561.681**	**-**
Programma Brandweer	**Lasten**	**Baten**	**Saldo**	**Lasten**	**Baten**	**Saldo**	**Lasten**	**Baten**	**Saldo**
Producten Brandweer	50.237.317	1.162.797	49.074.520	52.310.552	1.197.710	51.112.842	53.785.235	1.227.796	52.557.439
Toegerekende organisatiekosten	12.036.008	83.221	11.952.787	12.520.121	84.969	12.435.152	12.919.865	86.753	12.833.112
	62.273.325	1.246.018	61.027.307	64.830.672	1.282.679	63.547.993	66.705.100	1.314.549	65.390.551
Dekkingsmiddelen Brandweer									
Rijksbijdrage BDUR		5.541.778	-5.541.778		5.541.778	-5.541.778		5.541.778	-5.541.778
Gemeentelijke bijdrage		55.417.577	-55.417.577		57.935.545	-57.935.545		59.775.277	-59.775.277
		60.959.355	-60.959.355		63.477.323	-63.477.323		65.317.055	-65.317.055
Totaal saldo van baten en lasten	62.273.325	62.205.373	67.952	64.830.672	64.760.002	70.670	66.705.100	66.631.604	73.496
Reservemutaties Brandweer	-	67.952	-67.952	-	70.670	-70.670	-	73.496	-73.496
Gerealiseerd resultaat Brandweer	***62.273.325***	***62.273.325***	**-**	***64.830.672***	***64.830.672***	**-**	***66.705.100***	***66.705.100***	**-**
Gerealiseerd resultaat	***119.810.849***	***119.810.849***	**-**	***124.628.748***	***124.628.748***	**-**	***128.600.960***	***128.600.960***	**-**
Waarvan incidentele baten en lasten	102.000	257.952	155.952	102.000	70.670	-31.330	102.000	148.496	46.496
Structureel saldo	119.708.849	119.552.897	-155.952	124.526.748	124.558.078	31.330	128.498.960	128.452.464	-46.496

Toelichting:
De mutatie van het nadelig saldo per programma ten opzichte van 2026 is als volgt, naar oorzaken:

Omschrijving	Gezondheid	Brandweer	Crisis	Organisatie	Totaal
Nadelig saldo 2026 begroting 2026	27.525.665	40.187.905	3.067.686	19.861.640	90.642.896
Indexatie loonkosten	123.001	89.091	87.313	67.253	366.658
Indexatie materiële kosten	123.144	596.070	60.477	251.738	1.031.430
Wijziging topstructuur	-183.129	-100.429	-	283.558	-
Toevoeging OKO-monitor	18.593	-	-	-	18.593
Bestuurlijke opdracht GGD	594.000	-	-	-	594.000
Continuïteit brandweer		100.000			
Mutatie vrijval kapitaallasten	-	30.000	-	-	30.000
Mutatie rente	-	100.619	-	-	100.619
Totale mutatie	675.609	815.351	147.790	602.549	2.141.300
Nadelig saldo 2027 begroting 2027	28.201.274	41.003.256	3.215.476	20.464.189	92.884.195

8.2. Financiële positie

Arbeidsverplichtingen

Conform het besluit 'Begroting en Verantwoording' is het niet toegestaan voorzieningen op te nemen voor jaarlijks terugkerende verplichtingen met een vergelijkbaar volume. Dit gaat vooral om verplichtingen rond vakantiegeld en het opgebouwde saldo vakantiedagen. Deze lasten zijn structureel gedekt in de begroting.

Investeringskredieten

Als onderdeel van de begroting is het meerjaren investeringsplan vastgesteld. De geplande investeringen zijn aan te merken als investeringen met economisch nut en worden geactiveerd conform de regels die zijn vastgesteld in de financiële verordening. De effecten hiervan zijn in de kapitaallasten van de programma's verwerkt. De vast te stellen kredieten zijn opgenomen in bijlage 2 bij deze begroting.

Reserves

Het geraamde verloop van de reserves in 2027 is als volgt:

	1-1-2027	Stortingen	Onttrekkingen	31-12-2027
Algemene reserve				
Egalisatiereserve	3.379.700			3.379.700
	3.379.700	-	-	3.379.700
Bestemmingsreserves				
Gezondheidsmonitor	413.113	102.000	-	515.113
Uitwerkingskader Meldkamer	500.000			500.000
Tweede loopbaanbeleid	526.629			526.629
In te halen werkzaamheden	593.492		65.338	528.154
Wabo	20.000		20.000	-
Frictiekosten	1.773.000			1.773.000
	3.826.234	102.000	85.338	3.842.896
Totaal eigen vermogen	***7.205.934***	***102.000***	***85.338***	***7.222.596***

Voorzieningen

Het geraamde verloop in de voorzieningen in 2027 is als volgt:

	1-1-2027	Stortingen	Onttrekkingen	31-12-2027
Verplichtingen, verliezen, risico's				
Voorziening opgebouwde spaaruren	88.692			88.692
Voorziening FLO-overgangsrecht	6.433.275	158.332	474.187	6.117.420
Voorziening spaaruren IKB	1.716.810	97.543		1.814.352
Voorziening RVU	59.262		59.262	-
Voorziening voor mogelijke claim	1.800.000			1.800.000
	10.098.039	255.875	533.449	9.820.464
Egalisatie van lasten				
Groot onderhoud Harlingertrekweg	292.092	82.559	183.093	191.558
Groot onderhoud brandweerkazernes	2.356.075	654.575	830.600	2.180.050
	2.648.167	737.134	1.013.693	2.371.608
Totaal voorzieningen	***12.746.206***	***993.008***	***1.547.142***	***12.192.072***

Geprognosticeerde balans 2027

	1-1-2027	31-12-2027		1-1-2027	31-12-2027
Materiële vaste activa	95.332	106.322	Eigen vermogen	7.206	7.223
Financiële vaste activa	217	217	Gerealiseerd resultaat '25	3.483	3.483
Vorderingen	7.620	7.620	Voorzieningen	12.746	12.192
Liquide middelen	494	494	Langlopende schulden	64.692	70.507
Overlopende activa	1.806	1.806	Kortlopende schulden	8.583	8.583
			Overlopende passiva	8.758	14.471
Totaal activa	***105.469***	***116.459***	***Totaal passiva***	***105.469***	***116.459***

In de voorspelde balans is rekening gehouden met de geplande investeringen voor 2026 en 2027 en een stabiel werkkapitaal. Ook zijn de geplande mutaties in reserves en voorzieningen, zoals in de eerdere paragrafen genoemd, verwerkt. De behoefte aan langlopende financiering is bepaald op basis van het meerjareninvesteringsplan en de vastgelegde financieringsstructuur. De rentelast voor deze financiering is gedekt in de begroting 2027. Bovenstaande balans is de basis voor de berekende financiële kengetallen in de paragraaf 'Weerstandsvermogen'.

In de jaarrekening 2025 is een voorstel gedaan voor de bestemming van het gerealiseerd resultaat 2025. In afwachting van de vaststelling van de jaarrekening (algemeen bestuur 2 juli 2026) presenteren wij het gerealiseerde resultaat 2026 apart op de balans.

Meerjarenbalans

	1-1-2028	31-12-2028		1-1-2028	31-12-2028
Materiële vaste activa	106.322	122.958	Eigen vermogen	7.223	7.067
Financiële vaste activa	217	217	Gerealiseerd resultaat '25	3.483	3.483
Vorderingen	7.620	7.620	Voorzieningen	12.192	12.165
Liquide middelen	494	494	Langlopende schulden	70.507	79.861
Overlopende activa	1.806	1.806	Kortlopende schulden	8.583	8.583
			Overlopende passiva	14.471	21.935
Totaal activa	***116.459***	***133.095***	***Totaal passiva***	***116.459***	***133.095***

	1-1-2029	31-12-2029		1-1-2029	31-12-2029
Materiële vaste activa	122.958	126.586	Eigen vermogen	7.067	7.098
Financiële vaste activa	217	217	Gerealiseerd resultaat '25	3.483	3.483
Vorderingen	7.620	7.620	Voorzieningen	12.165	11.746
Liquide middelen	494	494	Langlopende schulden	79.861	82.728
Overlopende activa	1.806	1.806	Kortlopende schulden	8.583	8.583
			Overlopende passiva	21.935	23.085
Totaal activa	***133.095***	***136.723***	***Totaal passiva***	***133.095***	***136.723***

	1-1-2030	31-12-2030		1-1-2030	31-12-2030
Materiële vaste activa	126.586	128.535	Eigen vermogen	7.098	7.051
Financiële vaste activa	217	217	Gerealiseerd resultaat '25	3.483	3.483
Vorderingen	7.620	7.620	Voorzieningen	11.746	11.791
Liquide middelen	494	494	Langlopende schulden	82.728	75.336
Overlopende activa	1.806	1.806	Kortlopende schulden	8.583	8.583
			Overlopende passiva	23.085	32.428
Totaal activa	***136.723***	***138.672***	***Totaal passiva***	***136.723***	***138.672***

Bijlage 1.

Bijdrage per gemeente 2027-2030

	2027	2028	2029	2030
Achtkarspelen	3.712.718	3.931.386	4.114.979	4.258.016
Ameland	995.214	1.053.163	1.101.684	1.138.334
Dantumadiel	2.460.086	2.605.058	2.726.791	2.821.773
De Fryske Marren	7.534.470	7.977.344	8.349.002	8.637.030
Harlingen	2.184.943	2.313.562	2.421.536	2.505.540
Heerenveen	7.035.209	7.449.285	7.796.884	8.067.217
Leeuwarden	19.099.302	20.221.522	21.163.197	21.892.229
Noardeast-Fryslân	6.255.920	6.624.084	6.933.133	7.173.406
Ooststellingwerf	3.551.006	3.759.965	3.935.368	4.071.704
Opsterland	3.965.909	4.199.470	4.395.563	4.548.305
Schiermonnikoog	284.453	300.996	314.843	325.266
Smallingerland	7.596.397	8.043.696	8.419.222	8.711.606
Súdwest-Fryslân	12.525.614	13.262.522	13.881.062	14.361.555
Terschelling	1.025.432	1.085.320	1.135.499	1.173.716
Tytsjerksteradiel	4.447.188	4.708.946	4.928.681	5.099.584
Vlieland	295.413	312.630	327.049	337.968
Waadhoeke	6.507.059	6.889.852	7.211.151	7.460.688
Weststellingwerf	3.407.861	3.608.701	3.777.350	3.908.962
	92.884.195	**98.347.502**	**102.932.993**	**106.492.900**

2027

Bijdrage 2027	Gezondheid	Crisisbeheer	Brandweer	Totaal
Achtkarspelen	1.531.801	186.907	1.994.010	3.712.718
Ameland	206.413	25.186	763.615	995.214
Dantumadiel	1.039.506	126.838	1.293.741	2.460.086
De Fryske Marren	2.837.362	346.209	4.350.899	7.534.470
Harlingen	880.514	107.438	1.196.991	2.184.943
Heerenveen	2.817.155	343.743	3.874.311	7.035.209
Leeuwarden	7.060.025	861.448	11.177.828	19.099.302
Noardeast-Fryslân	2.491.294	303.982	3.460.644	6.255.920
Ooststellingwerf	1.408.224	171.828	1.970.953	3.551.006
Opsterland	1.630.227	198.917	2.136.765	3.965.909
Schiermonnikoog	52.744	6.436	225.273	284.453
Smallingerland	3.100.755	378.347	4.117.295	7.596.397
Súdwest-Fryslân	4.917.732	600.051	7.007.832	12.525.614
Terschelling	267.413	32.629	725.390	1.025.432
Tytsjerksteradiel	1.782.809	217.534	2.446.845	4.447.188
Vlieland	66.106	8.066	221.241	295.413
Waadhoeke	2.545.233	310.564	3.651.262	6.507.059
Weststellingwerf	1.444.673	176.276	1.786.913	3.407.861
	36.079.987	**4.402.399**	**52.401.809**	**92.884.195**

2028

Bijdrage 2028	Gezondheid	Crisisbeheer	Brandweer	Totaal
Achtkarspelen	1.613.518	209.102	2.108.767	3.931.386
Ameland	217.424	28.177	807.562	1.053.163
Dantumadiel	1.094.961	141.900	1.368.197	2.605.058
De Fryske Marren	2.988.727	387.320	4.601.297	7.977.344
Harlingen	927.487	120.196	1.265.879	2.313.562
Heerenveen	2.967.442	384.562	4.097.281	7.449.285
Leeuwarden	7.436.658	963.743	11.821.121	20.221.522
Noardeast-Fryslân	2.624.198	340.079	3.659.807	6.624.084
Ooststellingwerf	1.483.349	192.233	2.084.383	3.759.965
Opsterland	1.717.195	222.537	2.259.738	4.199.470
Schiermonnikoog	55.558	7.200	238.238	300.996
Smallingerland	3.266.172	423.275	4.354.249	8.043.696
Súdwest-Fryslân	5.180.079	671.305	7.411.139	13.262.522
Terschelling	281.679	36.504	767.137	1.085.320
Tytsjerksteradiel	1.877.917	243.366	2.587.662	4.708.946
Vlieland	69.633	9.024	233.973	312.630
Waadhoeke	2.681.014	347.442	3.861.395	6.889.852
Weststellingwerf	1.521.742	197.208	1.889.751	3.608.701
	1.613.518	**209.102**	**2.108.767**	**3.931.386**

2029

Bijdrage 2029	Gezondheid	Crisisbeheer	Brandweer	Totaal
Achtkarspelen	1.682.214	228.184	2.204.582	4.114.979
Ameland	226.681	30.748	844.254	1.101.684
Dantumadiel	1.141.579	154.849	1.430.363	2.726.791
De Fryske Marren	3.115.973	422.666	4.810.363	8.349.002
Harlingen	966.975	131.165	1.323.396	2.421.536
Heerenveen	3.093.782	419.656	4.283.446	7.796.884
Leeuwarden	7.753.276	1.051.692	12.358.229	21.163.197
Noardeast-Fryslân	2.735.924	371.114	3.826.095	6.933.133
Ooststellingwerf	1.546.503	209.775	2.179.090	3.935.368
Opsterland	1.790.305	242.846	2.362.412	4.395.563
Schiermonnikoog	57.923	7.857	249.063	314.843
Smallingerland	3.405.230	461.902	4.552.089	8.419.222
Súdwest-Fryslân	5.400.622	732.567	7.747.873	13.881.062
Terschelling	293.672	39.835	801.993	1.135.499
Tytsjerksteradiel	1.957.870	265.575	2.705.236	4.928.681
Vlieland	72.598	9.848	244.604	327.049
Waadhoeke	2.795.159	379.149	4.036.843	7.211.151
Weststellingwerf	1.586.530	215.205	1.975.615	3.777.350
	39.622.816	**5.374.632**	**57.935.545**	**102.932.993**

2030

Bijdrage 2030	Gezondheid	Crisisbeheer	Brandweer	Totaal
Achtkarspelen	1.739.902	243.527	2.274.588	4.258.016
Ameland	234.455	32.816	871.063	1.138.334
Dantumadiel	1.180.727	165.262	1.475.784	2.821.773
De Fryske Marren	3.222.828	451.086	4.963.115	8.637.030
Harlingen	1.000.135	139.985	1.365.420	2.505.540
Heerenveen	3.199.876	447.874	4.419.466	8.067.217
Leeuwarden	8.019.157	1.122.410	12.750.662	21.892.229
Noardeast-Fryslân	2.829.746	396.068	3.947.592	7.173.406
Ooststellingwerf	1.599.537	223.881	2.248.286	4.071.704
Opsterland	1.851.700	259.175	2.437.430	4.548.305
Schiermonnikoog	59.909	8.385	256.972	325.266
Smallingerland	3.522.005	492.961	4.696.640	8.711.606
Súdwest-Fryslân	5.585.825	781.826	7.993.905	14.361.555
Terschelling	303.742	42.514	827.460	1.173.716
Tytsjerksteradiel	2.025.011	283.433	2.791.140	5.099.584
Vlieland	75.087	10.510	252.372	337.968
Waadhoeke	2.891.013	404.644	4.165.032	7.460.688
Weststellingwerf	1.640.937	229.675	2.038.350	3.908.962
	40.981.593	**5.736.030**	**59.775.277**	**106.492.900**

Bijlage 2.
Investeringskredieten 2027

Investeringskredieten	Krediet 2027
Gebruikerssoftware	127.593
Installaties met digitale componenten	58.854
Kantoormeubilair	382.310
Mobiele telefoons; tablets; ipads	150.093
Monitoren	32.590
Overig kantoorinventaris	46.578
Renovatie, restauratie en verbouwing van bedrijfsgebouwen	315.820
Systeem soft- en hardware	50.771
Werkplekautomatisering	440.046
Werktuigbouwkundige installaties > 30 kW	415.272
Organisatie	**2.019.927**
Inrichtingskosten JGZ (CB locaties	100.000
Röntgensysteem	220.000
GGD	**320.000**
Ademlucht	19.457
Dienstvoertuigen	162.068
Gebouwen	3.859.476
Grond	1.095.912
Haakarmvoertuigen	255.353
Hulpverleningsvoertuigen	76.857
Installaties	3.930.113
Mobiele telefonie, tablets en iPads	89.166
Overige (kantoor)inventaris	128.730
Overige brandweerinventaris	322.002
Persoonlijke beschermingsmiddelen	787.817
Renovatie en verbouwing	226.408
Tankautospuiten	7.374.441
Brandweer	**18.327.800**
Totaal investeringskredieten	**20.667.727**

Investeringskredieten Brandweer 2027-2030

Categorie	2027	2028	2029	2030
Ademlucht	19.457	166.150	66.036	62.609
Alarmeringsmiddelen				1.976.021
Dienstvoertuigen	162.068	460.456	263.509	369.750
Gebouwen	3.859.476	9.916.086	1.417.934	1.450.546
Gebruikerssoftware				22.430
Grond	1.095.912	1.121.116	573.452	586.642
Haakarmvoertuigen	255.353			
Hulpverleningsvoertuigen	76.857	235.875	80.433	
Installaties	3.930.113	9.190.990	1.889.614	2.399.900
Mobiele telefonie, tablets en iPads	89.166	109.929	125.855	95.462
Overige (kantoor)inventaris	128.730	850.780	199.087	1.132.387
Overige brandweerinventaris	322.002	301.040	320.796	308.352
Overige brandweervoertuigen		185.506	316.726	70.026
Persoonlijke beschermingsmiddelen	787.817	472.093	39.528	56.363
PM voer- en vaartuigen		168.273	1.968.592	995.355
Redvoertuigen		921.125	942.311	
Renovatie en verbouwing	226.408	443.200	984.690	1.492.316
Tankautospuiten	7.374.441	691.352	2.829.016	42.768
Werkplekautomatisering		27.535		
Totaal	**18.327.800**	**25.261.506**	**12.017.579**	**11.060.927**